

vergadering **C173**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie,
Wetenschap en Innovatie

van 17 februari 2022

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)



**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het project van de lokale digibanken – 1716 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Ilse Malfroot aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de opstart van digibanken in Vlaamse gemeenten – 1719 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de digibanken om de digitale kloof aan te pakken – 1778 (2021-2022)	5
VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het terugdringen van leegstand in Vlaanderen – 1728 (2021-2022)	12
VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de rol van imec in de Europese Chips Act – 1744 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de gevolgen van de Europese Chips Act voor imec en voor Vlaanderen – 1766 (2021-2022)	16
VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over opnieuw aan het werk gaan na een burn-out – 1648 (2021-2022)	22
VRAAG OM UITLEG van Ilse Malfroot aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het grote aantal openstaande vacatures in de bouwsector – 1715 (2021-2022)	26
VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het sociaal akkoord in de dienstenchequesector en de prijs van de dienstencheque – 1772 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de aanhoudende staking in de dienstenchequesector – 1777 (2021-2022)	30

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de deelname aan levenslang leren

– 1736 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het advies 'Koers zetten naar lerend Vlaanderen' van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

– 1745 (2021-2022)

37

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het project van de lokale digibanken

– 1716 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Ilse Malfroot aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de opstart van digibanken in Vlaamse gemeenten

– 1719 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de digibanken om de digitale kloof aan te pakken

– 1778 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Kurt Vanryckeghem

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): In verschillende Vlaamse steden (Borgerhout, Brussel, Genk, Gent, Kortrijk en Leuven) zijn op donderdag 3 februari 2022 de eerste zes 'digibanken' van start gegaan. Daar zullen de komende jaren, met Vlaamse middelen, digitale vaardigheden worden aangeleerd aan kwetsbare mensen. Tegen het einde van het jaar wilt u, minister, honderd digibanken opgestart zien, om in drie jaar in totaal honderdduizend personen te bereiken met als doel de versterking van hun digitale competenties. De digibanken vormen een onderdeel van het Vlaamse relanceplan in het kader van de coronacrisis. U stelde daarover, minister, en ik citeer: "De nood om de digitale kloof te dichten, is acuut. Zo heeft 40 procent van de Belgische bevolking zwakke digitale vaardigheden, terwijl je die wel steeds meer nodig hebt om bijvoorbeeld werk te zoeken".

In de digibanken kunnen burgers enerzijds terecht om een computer of smartphone te ontlenen en anderzijds om een laagdrempelige opleiding of workshop te volgen voor concrete digitale vaardigheden of het gebruik van onlinedienstverlening. Er staan nog 29 andere projecten in de steigers. U lanceerde nog een nieuwe, tweede oproep voor een volgende reeks potentiële digibanken. Vlaanderen richt de digibanken bewust niet zelf op, maar steunt bestaande organisaties met ervaring op het terrein die op hun beurt lokale partners zoeken zoals lokale besturen en middenveldorganisaties en opleidingsverstrekkers. In totaal is er 50 miljoen euro voorzien voor het project.

Ik heb volgende vragen. Voorziet u in een evaluatie van de werking van de eerste zes digibanken? Zo ja, wanneer zal die evaluatie plaatsvinden? Zal de werking indien nodig aangepast worden? Gelet op reeds bestaande, misschien beperktere of gefragmenteerde initiatieven, wat is de precieze meerwaarde van de huidige nieuwe digibanken? Hoe wordt communicatie gevoerd over de digibanken naar potentiële gebruikers? Via welke kanalen en met welke regelmaat? Wie een laag inkomen heeft, kan bij de digibank op een laagdrempelige manier een laptop ontlenen voor bijvoorbeeld twee jaar. Is er in een oplossing voorzien voor de aanschaf van een laptop als de termijn van twee jaar voor het goedkoop ontlenen van een laptop voorbij is? Zo ja, welke?

Van de gezinnen met een laag inkomen heeft 3 op 10 geen internet; bij alleenstaanden gaat het om 1 op 5. Het is belangrijk dat de deelnemers aan digibanken naast het ontlenen van materiaal en het verwerven van digitale vaardigheden ook

thuis over een internetverbinding beschikken. Hoe zal u tegemoetkomen aan deze nood? Is hiervoor een budget voorzien binnen de 50 miljoen voorzien voor het project van de digibanken of moet daarvoor een afzonderlijk budget worden voorzien? Wat is de rol van de sociale economie, onder andere van maatwerkbedrijven, in dit project van de digibanken? Wordt ook de lokale Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) betrokken?

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Collega De Roo heeft in zijn toelichting al gezegd wat ik ook wilde zeggen. Ik ga die toelichting van mijn vraag dus niet volledig aflezen. Ik beperk mij tot mijn vragen.

Minister, welke samenwerkingsverbanden met externe partners werden door de 6 steden met een digibank aangegaan? Hoe verliep het proces om deze partners samen te brengen? Worden lokale besturen vanuit Vlaanderen ondersteund om de juiste partners samen te brengen? Hoeveel personen met risico op digitale uitsluiting hoopt u met dit initiatief te bereiken? Op welke manier worden mensen warm gemaakt om gebruik te maken van digibanken? Wordt er voorzien in ondersteuning voor het lokale niveau om promotie te maken of neemt u dat initiatief zelf? Hoever staan de 29 overige lokale besturen met de opstart van een digibank?

Hoe evalueert de minister het voorziene budget voor digibanken? Vormt de 15.000 euro om een voorbereidend traject op te richten een voldoende ondersteuning? Waaraan werd dit geld besteed? Hoe evalueert u de 500.000 euro Vlaamse cofinanciering? Hoe wordt dat budget aangewend en welk bedrag wordt opgehoest door lokale besturen? Op welke manier en termijn zal dit initiatief geëvalueerd worden? Volgt er een nieuwe projectoproep voor lokale besturen? Zo ja, wanneer?

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Met de enorme digitale en technologische ontwikkelingen merken we dat sommige mensen afhaken. Er zijn onderzoeken die dat aantonen en becijferen. Ruw geschat heeft ongeveer 10 procent van de Vlamingen geen breedbandverbinding in huis. We weten ook dat de digitale vaardigheden afnemen met de leeftijd, de scholingsgraad en het inkomen. Wie achterop blijft, mist heel wat. Bij de overheden, banken, winkels en op het werk wordt immers al maar meer overgeschakeld op digitale toepassingen. Er is een opdracht weggelegd voor de overheid om burgers mee te trekken in het digitale verhaal en de digitale kloof stelselmatig te dichten. Om dat te doen, moet er voldoende infrastructuur zijn en moeten mensen over de skills beschikken om ermee aan de slag te gaan.

We hebben het in deze commissie al eens gehad over de digibanken. Toen bevond het zich nog in een embryonale fase. Onlangs opende de minister terecht trots de eerste digibank in Borgerhout. Dit is de eerste telg van een rijke kroost van maar liefst honderd digibanken die dit jaar, in 2022, het levenslicht zullen zien. De digibanken geven gratis computer- en internetlessen. Wie het financieel moeilijk heeft kan gratis of aan een lage prijs een laptop lenen. Er werden daarvoor twee oproepen gelanceerd voor het opstarten van een voortraject en voor een implementatietraject.

Wat is de concrete timing voor de uitrol van de honderd digibanken in Vlaanderen? Worden er in de toekomst nog bijkomende oproepen voorzien? Hoe worden de ervaringen van de eerste oproepen meegenomen? Krijgen eventuele projecten die niet werden geselecteerd in de eerste oproepen nog een kans om het dossier bij te stellen en opnieuw in te dienen?

Op welke manier wordt er gecommuniceerd over de digibanken bij de betrokken doelgroepen?

Hoe wordt er samengewerkt met bijvoorbeeld scholen en opleidingsinstellingen, VDAB, lokale besturen en OCMW's, banken,... om mensen toe te leiden naar het project?

Ten slotte, hoe staat het project van de digibanken ten aanzien van andere initiatieven om de digitale kloof te dichten via opleiding, ondersteuning en/of het ter beschikking stellen van een laptop?

– *Robrecht Bothuyne treedt als voorzitter op.*

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: De voorzitter is ondertussen ook aanwezig, zie ik. Hij is door de files geraakt. Bedankt, collega's, voor de vele, vele vragen in dit dossier. Bedankt voor de interesse voor het project van de digibanken. Ik zal proberen op alle vragen te antwoorden, er zijn negentien deelvragen. Collega Malfroot, ik zal u ook niet vergeten, want gisteren hebt u geen antwoord gehad. Het antwoord was nochtans gewoon 'ja', maar ik ben het vergeten. Bij deze krijgt u dan toch een antwoord.

Ik ben eigenlijk wel blij dat de allereerste digibank, in Borgerhout, begin februari geopend is. Het is een lokale digibank, met een zeer sterk, veelzijdig en attractief concept, vind ik. Dat is ook al een aantal keren ter sprake gekomen in deze commissie. Na een dik jaar voorbereiding hebben we dus begin februari de eerste 6 digibanken concreet gelanceerd. Er zijn 29 voortrajecten goedgekeurd. Dat zijn voorbereidende trajecten om een digibank op te richten. Die digibanken moeten een antwoord zijn op een groeiende nood aan meer e-inclusie, door de toenemende digitalisering van onze samenleving. Gelukkig hebben we in Vlaanderen al een zekere expertise, en zijn er organisaties die mensen nu al helpen om die digitale kloof te overbruggen. Jammer genoeg toonde de coronacrisisperiode aan dat een vlotte samenwerking niet altijd even makkelijk is, en in vele gevallen eerder ad hoc, of gefragmenteerd. Die lokale samenwerkingen vragen ook voldoende menselijk en financieel kapitaal, dat niet altijd even eenvoudig aanspreekbaar is.

Met dit project wil ik de nodige ondersteuning bieden om die digitale expertise te bundelen, en te valideren in lokale partnerschappen, voor de oprichting van een lokale digibank. Het doel is dat de eindgebruiker vlotter de weg vindt op zijn hulpvragen, en beter en laagdrempeliger toegeleid kan worden naar de juiste ondersteuning.

De grote meerwaarde zit dus in de bundeling en duidelijkheid binnen een gestroomlijnde en laagdrempelige dienstverlening. De digibanken worden, zoals ik altijd al heb gezegd, bottom-up georganiseerd, waarbij ze nadrukkelijk inspelen op de lokale noden in de eigen regio. Ze werken rond drie inhoudelijke doelstellingen: ten eerste, de toegang tot IT en hardware voorzien, ten tweede, opleidingen om digitale vaardigheden en competenties te versterken, ten derde, via begeleiding het gebruik van digitale openbare of private dienstverlening verhogen.

Om die lokale partnerschappen te stimuleren heb ik in het najaar van 2021 de eerste twee oproeptrajecten gelanceerd. Het implementatietraject: dat zijn de effectieve digibanken die opgestart worden. Het voortraject omvat de voorbereiding. In 2022 zal ik nog nieuwe oproepen doen. Op dit ogenblik staat er eentje open. Voor zowel het voortraject als het implementatietraject kan men een nieuw dossier indienen. De dossiers voor een voortraject moeten binnen zijn op 10 maart en die voor het implementatietraject op 24 maart. Na de paasvakantie 2022 komt er nog een extra oproep. Voor niet goedgekeurde dossiers kan het aanvraagdossier altijd geremedieerd worden op basis van de dossierbeoordeling, en kan in een volgende oproepronde een nieuw verbeterd dossier ingediend worden. Wij houden er altijd rekening mee of er in het werkingsgebied al een lokaal digibankproject aanwezig is dat zich richt tot eenzelfde doelgroep. Zo kan er voor gezorgd worden dat er

voldoende spreiding van de lokale digibanken is over alle provincies, zodat er een Vlaanderenbreed netwerk van lokale partners komt.

Wat is mijn ambitie? Ik wil minstens honderd lokale besturen betrekken bij de realisatie van een lokale digibank, dus honderd digibanken realiseren en minstens honderdduizend deelnemers digitaal versterken gedurende de looptijd tot eind 2024. De lokale verankering voor de digibanken is heel belangrijk. Ik wil geen verplichtingen van bovenaf opleggen over met wie moet samengewerkt worden. Het zijn dus de lokaal verankerde organisaties, ondernemingen en verenigingen, die ervoor kunnen zorgen dat de beoogde doelgroep goed bereikt wordt. Die lokale autonomie zorgt dus voor een grote verscheidenheid aan lokale partners. We zien dat al in de goedgekeurde projecten. Ik zie bijvoorbeeld de medewerking van de lokale VDAB, middenveldorganisaties, opleidingsverstrekkers, lokale besturen, bedrijven uit de sociale economie. Het is niet altijd het lokale bestuur dat de grootste promotor is van een digibank. Je hebt soms organisaties die zich als coördinator opwerpen.

Collega De Roo, ik zie zeer veel kansen voor de sociale economie. Ik heb daarover al zowel maatwerkbedrijven als de koepels aangesproken. Momenteel zijn er in twaalf dossiers ondernemingen van sociale economie als partner betrokken. Het gaat dan bijvoorbeeld om de inzameling en herstelling van IT-materieel, bij de Kringwinkels. Een ander voorbeeld is het project van LDE-onderneming (lokale diensteneconomie) IN-Z in Genk. Daar gaan LDE-werknemers en brugfiguren naar alleenstaande senioren stappen om hen digitaal te ondersteunen en de eerste link met de lokale digibank te maken.

In een tiental projecten is de lokale VDAB betrokken omdat zij heel veel ervaring hebben in de toeleiding van specifieke doelgroepen, zoals werkzoekenden in een traject op weg naar werk. Die toeleiding van de deelnemers en de eindgebruikers is ook een belangrijk evaluatie-element in de beoordeling van de projectaanvraag. Gelet op de lokale autonomie, kan de toeleiding in elk project anders georganiseerd worden.

Vanuit Vlaanderen willen we de tientallen toekomstige digibanken de nodige ondersteuning en visibiliteit geven. Zo werd een communicatiepakket voor de digibanken ontwikkeld. Er is een specifieke attractieve website ontwikkeld: digibanken.vlaanderen.be. Daar is een actueel overzicht van alle goedgekeurde digibanken en hun partners terug te vinden, en alle informatie over nieuwe oproepen. Wij doen ook aan informatiedeling, met geregelde infosessies. Er zijn er al twee geweest in februari. Er zijn ook lerende netwerken via partnerorganisaties zoals de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) of Mediawijs.

Collega Claes, het project digibanken staat niet op een eiland. Ook al verschillen de finaliteiten of doelgroepen, de digibanken kunnen versterkend werken voor andere Vlaamse digitale initiatieven. Wij volgen dat op met onze ambtelijke werk- en stuurgroepen. Dubbelfinanciering kan gecontroleerd worden, maar dat kan ook kruisbestuiving teweegbrengen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de beperkte toegang tot internet bij kansarme gezinnen. Het connectiviteitsluik, dus het aanbod tot internetaansluiting, is geen specifieke eerste opdracht binnen de digibanken, maar kan er wel mee gestimuleerd worden. Zo kunnen digibanken deelnemers wegwijs maken in de verschillende initiatieven, zoals de UitPas van collega Somers, het project 'Internet for All' van federaal minister De Sutter, of de specifieke internetformules bij Telenet en Proximus.

In die lerende netwerken bekijken we dus hoe we een plus-plus-plus kunnen realiseren met onze projecten. Elke lokale digibank heeft ook zijn operationele werking, maar de hardware die uitgeleend wordt blijft in principe eigendom van de digibank via een bruikleenovereenkomst. Als die bruikleenperiode eindigt binnen de toegestane projectperiode – dat is tot eind 2024 – wordt de ICT-drager ter beschikking gesteld van andere deelnemers. Na de projectperiode kan de ICT-drager overgedragen

worden aan de deelnemer via een overdracht, gift of aankoop waarbij de opbrengsten opnieuw geherinvesteerd kunnen worden in het lokale partnerschap.

Een voortraject, collega Malfroot, kan een maximale subsidie van 15.000 euro ontvangen. Hiermee kunnen zij gedurende vier maanden loon- en werkingskosten indienen en eventueel extern advies inkopen, maar allemaal met als doel om in de toekomst zo'n digibank te realiseren.

De implementatietrajecten kunnen een maximale subsidie van 500.000 euro per project aanvragen. Deze subsidie kan ruimer aangewend worden, bijvoorbeeld ook investeringskosten voor ICT-hardware voor de uitleendienst. Uit de eerste goedgekeurde trajecten blijkt dat een groot deel van de financiering naar loonkosten gaat om opleidingen te geven. Ook de helpdesks en de uitleendienst worden heel laagdrempelig aangeboden.

Wat de informatie-inwinning en kennisdeling betreft, moeten de goedgekeurde projecten tussentijds en op het einde van de projectperiode grondig rapporteren over hun gerealiseerd bereik, en de kosten per specifieke doelstelling. De output kunnen we opvolgen doorheen de jaren. Dat is echt nodig, omdat we projectsubsidie geven, en omdat we verantwoording moeten leveren voor de toekenning van de Europese middelen uit het Europese Herstelfonds (RRF). U weet dat een stuk van ons budget ook daaruit komt.

Daarnaast is een externe dienstverlener, Möbius, aangeduid om in het voortraject extra begeleiding te voorzien om mee de lerende netwerken op te richten.

Het is de bedoeling om het project en de bredere impact ervan ten gepaste tijde zeer goed te evalueren. Dat gaat dan over wie we bereiken als doelgroep, over de succesfactoren, de hindernissen, de diverse ondernemings- en kostenmodellen, welk type opleidingen er zijn, welk soort hulpvragen, enzovoort.

We zitten dus in volle opstart. Ik ben bijzonder gelukkig, collega's, met de eerste zes die goedgekeurd zijn, omdat ze mooi verspreid liggen over Vlaanderen. We werken naarstig verder om onze target van honderdduizend goed opgeleide mensen te bereiken.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Dank u wel, minister, voor uw uitgebreid antwoord. Het feit dat er negentien vragen waren duidt natuurlijk ook op het belang van het thema. Ik denk dat velen het belang van het thema, en het feit dat u erover verheugd bent, onderschrijven. Ik alleszins wel, ik denk dat het zeer belangrijk is dat we de digitale competenties versterken. Ik denk dat de aanpak die nu wordt gehanteerd, met een bottom-upmethodiek, zeer goed is om ook een lokale verankering te krijgen. Alle ondersteuning daarvoor.

Je ziet dat de eerste 6 digibanken, die effectief van start zijn gegaan, zich bevinden in steden en gemeenten die al lang werken rond die thematiek. Daarnaast zijn er nog 29 potentiële opgestart, in het voortraject dat u hebt vermeld. Ook daar zie je, met een aantal uitzonderingen, dat veel gemeenten daarrond al een soort werking hebben. Er waren al een aantal kleine initiatieven, die ze nu via de digibank wat meer willen concretiseren en sterker willen maken. Ze kunnen nu ook meer partners aanspreken. Daarover gaat mijn bijkomende vraag.

U hebt in uw antwoord gezegd dat u de ambitie hebt om voldoende spreiding in Vlaanderen te zien. Als ik dan kijk naar mijn eigen provincie, Oost-Vlaanderen, dan zie ik nog heel wat witte vlekken. Ik hoop vooral dat we gemeentebesturen en andere steden kunnen warm maken, om ook in te tekenen voor die oproep. Mijn vraag aan u is: hoe zult u ervoor zorgen dat we ook steden en gemeenten die

minder gemakkelijk met deze thematiek overweg kunnen, en die daar vandaag minder ver in staan, toch ook kunnen betrekken bij dit project van de digibank? Alvast bedankt.

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Minister, bedankt voor uw uitgebreid antwoord. Ik denk dat het een heel mooi project is. Er is ook heel veel nood aan, want er zijn effectief veel mensen die kampen met de digitale kloof. Ook in functie van tewerkstelling is het van groot belang dat we die mensen begeleiden. De samenwerking met VDAB, en ook met de OCMW's vermoed ik, zal daarin een belangrijke rol spelen.

Ik heb nog één vraagje. Er zijn nu zes digibanken opgestart, maar hebt u een idee van het profiel van de personen die op dit ogenblik gebruikmaken van die digibanken? Zijn dat jongeren? Zijn dat ouderen? Zijn dat allochtonen? Zijn dat autochtonen? En hebt u er ook een idee van waarom ze nu gebruikt worden? Is dat in het kader van digitale geletterdheid, of ook gewoon in het kader van het feit dat ze op zoek zijn naar werk?

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Alvast dank u wel voor de vele antwoorden op de vele vragen, minister. We weten ook dat bij de verdere digitalisering en de technologische ontwikkelingen de digitale kloof een aandachtspunt blijft. Net zoals de collega's draag ik de digibanken een warm hart toe. Ik geloof er ook in, want het volstaat niet om iedereen een laptop te geven. We moeten hen er ook mee leren werken. De laagdrempelige digibanken zijn in die context dan ook bijzonder zinvol.

Ik kan me inbeelden dat mensen die een opleiding hebben gevolgd, achteraf nog met veel vragen zitten en dat er nog bijkomende vragen zijn. Als ze de toepassingen beter leren kennen, gaan ze ook meer nieuwsgierig worden naar wat ze nog meer kunnen doen met die digitale toepassingen. Is daar nazorg voor voorzien, minister? Kan men ook bij de digibanken terecht met dergelijke vragen? Het kan misschien ook een idee zijn, net zoals bij het verhaal van het rijbewijs, om soortgelijke terugkommomenten te voorzien waar al die vragen en problemen kunnen worden behandeld.

In mijn oorspronkelijke vraag heb ik ook verwezen naar tal van inspanningen om de digitale kloof te dichten en het feit dat er goed moet worden samengewerkt. Wie het initiatief dan neemt, maakt eigenlijk niet zoveel uit, als er maar een goed aanbod is. U hebt net aangegeven om voor die goede kruisbestuiving te gaan. Dat is inderdaad de manier die nodig is op dat vlak. Die afstemming is zeer belangrijk. Ik denk dat de digibanken op dat vlak misschien wel een stuk overkoepeld kunnen worden.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega's. Eerst en vooral ben ik zeer tevreden met de appreciatie van de partners die tussengekomen zijn in dit dossier. Ik ga ervan uit dat die kamerbreed gedeeld wordt. Ik hoop dat toch althans.

Collega De Roo, wij maken echt voluit promotie voor de oprichting van lokale digibanken. We werken ook heel intensief samen met de VVSG, met de cel Inclusie en Digitalisering. Er is ook afstemming met collega Somers in het kader van zijn project 'Iedereen digitaal'. Dan moet je ook goed gaan afstemmen tussen de twee beleidsdomeinen.

Collega Malfroot, dat is een zeer belangrijke vraag. Die doelgroep kan verschillen. Die is ook heel divers. Het gaat altijd om kwetsbare personen. Dat zijn kansengroepen, ouderen, mensen die digitaal niet mee zijn. Wat bijvoorbeeld goed was in Borgerhout, in dat eerste project, was dat een van de partners die meewerkten,

een heel lange traditie heeft in het toeleiden van kwetsbare mensen naar werk. Zij hebben dus de knowhow en de expertise én het vertrouwen van de wijk, want dat ligt midden in een wijk waar toch veel mensen met een migratieachtergrond en kwetsbare mensen werken. Doordat zij zoveel ervaring hebben in het toeleiden naar werk, komt die digibank daar nu als een heel interessante tussenschakel. Je hebt dus een organisatie die al zeer goed is om digitaal op te leiden, maar die kan nu extra mensen inzetten omdat er heel veel meer toegeleid worden.

Daar is de bijzondere focus toeleiding naar werk, maar dan komen daar toch ook bejaarde mensen, die gehoord hebben dat dat daar kan. Die deur wordt niet gesloten. Dus ook al is er een hoofdfocus, je krijgt een aantrekking van andere mensen erbij. Mijn aanvankelijke focus lag ook volledig op het project relance en de toeleiding naar werk, maar je kunt de groep van die ouderen niet uitsluiten, want die zijn ook zwaar gedeconnecteerd. Die worden ook meegenomen. Het is dus een superdiverse groep. We gaan dat ook monitoren, collega Malfroot. Op het einde gaan we dus ook zien welke mensen we bereikt hebben.

Collega Claes, de digibanken lopen nu al over minstens drie jaar, dus tot het einde van de legislatuur. Dat is geen eendagsvlieg. Op termijn kun je ook doorverwijzen naar VDAB, naar Ligo, de vroegere centra voor basiseducatie, naar andere opleidingsverstrekkers. Maar nu wil ik vooral een aanzuiging zijn, met mond-tot-mond-reclame: als heel veel mensen zeggen dat ze dat willen, gaan we daardoor misschien ook de bekendheid van al de rest die al bestaat – want er bestaat heel veel – groter maken. Als je opgeleid bent, geef je ook door aan je naasten hoe belangrijk het is dat je opgeleid bent. Die sprong willen we nu maken in het kader van de relance. Het is een relanceproject, dus het is sowieso tijdelijk, maar als je één iemand uit een kwetsbaar gezin digitaal vaardig kunt maken, is de kans zeer groot dat die het grote belang gaat inzien en zal drukken op het digitaal vaardig maken van de rest van het gezin. En zo krijg je eigenlijk een kettingreactie.

Wat het verschil in verband met de werkzoekenden betreft: bij VDAB is het versterken van de digitale skills ook corebusiness. Die werkt samen met de centra voor basiseducatie. Werkenden kunnen voor basisgeletterdheid en digitale geletterdheid ook Vlaams opleidingsverlof aanvragen. Er bestaat dus al veel, maar we willen de vijver nu groter maken. Daarom laten we dat ook van onderuit groeien. Op plaatsen waar je al heel wat digitaal aanbod hebt, zal er misschien minder nood zijn aan zo'n digibank. We staan die lokale diversiteit toe. Iedereen kan de doelgroep bepalen, om te kijken waar de blinde vlekken zitten. En dan wordt door de commissie beoordeeld of dat wel klopt, of er geen dubbele financiering is en zo meer, om dan een zo groot mogelijk rendement te krijgen voor groepen die we anders niet of nauwelijks zouden bereiken.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Dank u voor uw bijkomend antwoord, minister. Digitalisering levert ons een pak voordelen op, niet het minst in de toeleiding naar werk. Maar het gaat natuurlijk veel breder dan dat. We moeten ervoor zorgen dat iedereen mee is. De digibanken zijn een zeer belangrijk initiatief om de digitale kloof te verkleinen en honderdduizend mensen te bereiken en hun vaardigheden te versterken. Dat is dus een zeer waardevol initiatief.

We moeten nu vooral bouwen aan die solide structuren van onderuit, in samenwerking met de sociale economie, met verschillende partners op het terrein, en vooral ook in de nabijheid van waar mensen wonen. Alle ondersteuning dus voor dit initiatief, en ik hoop dat ook in de jaren nadat de steun stopt, dit initiatief verder kan blijven bestaan.

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Minister, bedankt voor de bijkomende antwoorden. Het is van heel groot belang dat we dat verder monitoren en dat we daar niet te lang mee wachten. We kunnen daar bijvoorbeeld zesmaandelijks eens een stand van zaken over opvragen. We zullen dat via schriftelijke vragen verder opvolgen.

Ik heb geen verdere opmerkingen. Ik vind het een mooi project en ik hoop dat we er ver mee raken in het kader van tewerkstelling.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Ik ben ook benieuwd naar de vordering en de verdere uitrol van het project. En het kan misschien een idee zijn om met deze commissie een aantal van die digibanken te bezoeken. Het is maar een suggestie.

De voorzitter: We hebben ze genoteerd.

De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het terugdringen van leegstand in Vlaanderen – 1728 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, begin februari publiceerde Locatus de nieuwe cijfers omtrent de leegstand van handelspanden in Vlaanderen. Voor het eerst sinds de metingen in 2008 begonnen, is er een daling waar te nemen. Dat is goed nieuws. Het was ook dringend nodig, want de cijfers waren jaar na jaar de verkeerde richting uitgegaan. In 2008 was er nog een leegstand van ongeveer 5 procent. Begin 2021 was dat gestegen tot 12 procent. Vandaag zou de leegstand nog net iets meer dan 11 procent bedragen.

Als we de trendbreuk van dichterbij bekijken, zien we een gemengd verhaal. Locatus verwijst eerst en vooral naar de ondersteuning die bedrijven gekregen hebben om de gevolgen van de coronamaatregelen te temperen. Zoals we al vaker in deze commissie hebben gesteld, heeft die ondersteuning er ook voor gezorgd dat ondernemingen die eigenlijk niet meer levensvatbaar waren, toch nog overeind zijn gebleven.

Het aantal modewinkels is vorig jaar bijvoorbeeld minder afgenomen dan de jaren ervoor. Dat klinkt positief, maar het lijkt onwaarschijnlijk dat dat een correcte weergave is van de economische situatie in de modesector.

Daarnaast wordt ook aangehaald dat bepaalde sectoren het dankzij corona beter deden dan ervoor. Dagdagelijkse winkels en woonwinkels profiteerden bijvoorbeeld van thuiswerk, sluiting van de horeca en de overgebleven koopkracht door minder reisuittgaven. Volgens Locatus weegt die factor zwaarder door dan een laatste verklaring, namelijk een afname van het aantal panden met een handelsfunctie. Van de 24.000 leegstaande panden eind 2020 hadden er eind 2021 2800 geen retailfunctie meer, onder meer door sloop of omvorming naar een kantoor- of woonfunctie. Maar dat verschilt nauwelijks van de jaren voordien.

Rest de vraag welke impact het beleid van de verschillende overheden dan heeft gehad. In de provincie Antwerpen, waar de sterkste daling heeft plaatsgevonden, verwijst men onder andere naar het initiatief van de detailhandelscoaches, die gemeenten hebben bijgestaan bij het oplossen van de meer complexe beleidsvraagstukken in dezen. Ook andere provincies hebben verschillende initiatieven uitgerold om leegstand tegen te gaan.

Uiteraard heeft ook de Vlaamse Regering heel wat initiatieven genomen. In het kader van het actieplan rond bedrijvige kernen werden een aantal zaken opgezet. Onder andere de profploeg en verschillende subsidie-instrumenten voor het omvormen van handelspanden sprongen daarbij in het oog. We konden eerder al noteren dat bij de profploeg maar liefst 33 gemeenten op de eerste en 50 gemeenten op de tweede oproep zijn ingegaan.

We hadden vanuit het Vlaams Parlement een tijdje terug ook een resolutie ingediend met 33 voorstellen, waaronder die profploeg, om u en de voltallige Vlaamse Regering de nodige munitie te geven in de strijd tegen de leegstand, zoals het oprichten van dorpspunten en het realiseren van een winkelshift.

Minister, welke van de aangekondigde maatregelen uit de nota rond bedrijvige kernen en de aanbevelingen uit de resolutie van dit parlement rond de versterking van het handelskernbeleid zijn reeds gerealiseerd en welke zijn in ontwikkeling?

Elke gemeente en provincie experimenteert ook met eigen maatregelen. Kennisdeling over wat wel en wat niet werkt, lijkt daarom belangrijk. Is die kennisdeling volgens u vandaag een voldoende courante praktijk? Zo niet, kan Vlaanderen daar misschien nog een sterkere rol in gaan spelen om ervoor te zorgen dat iedereen over de juiste gegevens en de juiste tools beschikt?

Naast kennisdeling kan het ook zijn dat sommige lokale of provinciale initiatieven, als ze hun nut eenmaal bewezen hebben, opschaalbaar zijn naar het Vlaamse niveau. Worden die lokale en provinciale initiatieven in die zin ook gemonitord? Zo ja, zijn er initiatieven die volgens u in aanmerking komen voor opschaling? Zo nee, acht u het wenselijk dat te doen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega, u weet dat er een actieplan rond bedrijvige kernen is en een resolutie met 33 aanbevelingen. Ik ga die niet allemaal behandelen. Ik kan samenvatten dat er grosso modo gefocust wordt op twee grote sporen: een spoor innovatie en een spoor regelgeving.

Binnen het luik innovatie zijn er de maatregelen die de attractiviteit van de kernen moeten verhogen, in het bijzonder door de inzet van de relancemiddelen. Ik weet niet of jullie het al gemerkt hebben, collega's, maar die profploeg is echt een schot in de roos. Met de middelen die tot nu toe voorzien zijn, kunnen we al 82 gemeenten een begeleiding op maat aanbieden. Ik verklaar het succes door de eenvoud van de procedure. Het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) heeft de aanstelling zelf gedaan en om zich kandidaat te stellen, moeten de gemeenten een heldere visie en engagement formuleren, maar daar heb je geen pakken papier voor nodig. Ook de aanvragen voor het Investeringsfonds aankoop en transformatie voor leegstaande handelspanden en bedrijfsruimten in de kernen lopen goed binnen. We zien dat er heel nieuwe concepten, zoals wisselpanden en pop-upstores, uitgetest worden.

Er zal straks ook een tweede reeks relancemaatregelen voorgelegd worden aan de Vlaamse Regering. Die hebben als doelstelling het attractiever maken van de handelscentra en het stimuleren van noodzakelijke investeringen in duurzame belevering en afhaalpunten. Daarmee spelen we in op evoluties in e-commerce. Zoals vorige week gezegd in de plenaire vergadering, blijf ik ook inzetten op het versterken van de online aanwezigheid van onze handelaars via 'Het internet. Ook uw zaak'. Het is belangrijk dat we daarin blijven geloven. Een recente studie van de Unie van Zelfstandige Ondernemers (UNIZO) laat zien dat tussen 2014 en 2020 het aandeel van de zelfstandige lokale handelaars dat online verkoopt, gestegen is van 30 naar 55 procent. Dat is dus een goede zaak.

Innovatie is ook datagedreven beleid voeren. Het VLAIO werkt volop aan een update van het Retail Dashboard.

Ook om de leegstand in de handelspanden aan te pakken zijn innovatieve concepten nodig. We zien daar ook wel resultaten. Zeer recente cijfers van Locatus geven een prille indicatie dat de leegstandcijfers eindelijk hun piek hebben bereikt – u hebt er naar verwezen, voorzitter – en dat er een lichte daling zou komen in 2022. Ik blijf voorzichtig, maar het is toch ook bemoedigend.

Het tweede grote luik is het gebruik van de regelgeving, de evaluatie en de bijsturing. Ik zeg daar vooral dat het een 'beter gebruik' moet zijn, omdat ik het belangrijk vind dat de bestaande instrumenten worden gebruikt. Dat gebeurt nog te weinig. Het decreet integraal handelsvestigingsbeleid geeft aan de lokale besturen ruime bevoegdheid voor het afbakenen van kernwinkelgebieden en winkelarme gebieden. We zien dat er op vlak van winkelarme gebieden eigenlijk nog quasi geen initiatieven genomen zijn. Ik wil echt, samen met VLAIO, de gemeenten daarin bijstaan, zoals jullie ook vragen in de resolutie. We gaan ook een aantal bijsturingen aan het decreet voorleggen aan de Vlaamse regering. Maar nogmaals, het is voor mij echt merkwaardig dat de bestaande instrumenten te weinig gebruikt worden.

Dan zijn er de vragen rond experimenten en kennisdeling.

Met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) wordt een nieuwe driejarige overeenkomst onderhandeld voor de financiering van regionale en thematische overlegtafels om ervaringsuitwisseling te faciliteren. Ik vind dat de VVSG ook tijdens de coronacrisis heeft bewezen dat dit overlegmodel flexibel en efficiënt is. Ik probeer dat dossier zeer snel te agenderen op de Vlaamse Regering.

VLAIO heeft ook een overheidsopdracht gelanceerd voor 'de vitrine'. Die moet uitgroeien tot hét informatie- en inspiratieportaal rond bedrijvige kernen. We zien daar ook 'thematisch en geografisch zoeken' in het bestek, dus dat zou zeer interactief moeten worden.

Wat de opschaalbaarheid betreft: het is zeker de bedoeling om gelijkaardige ideeën voor initiatieven en acties die uit de begeleiding door de profploeg naar boven komen, te delen en te promoten. Als er opschaalbare initiatieven zijn, dan zal bekeken worden hoe die verder ondersteund kunnen worden. We hebben enkele mooie voorbeelden van leegstandsbeheerorganisaties in Kortrijk, Mechelen en Aalst en wellicht ook nog in andere steden. Via het stakeholderplatform detailhandel worden de beleidsinitiatieven van VLAIO en de provincies ook op mekaar afgestemd.

Ziezo, dat waren veel vragen, en hopelijk ook veel goede antwoorden.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Ik vond het wel goede antwoorden, minister. Ik ben blij dat u dat van uw eigen antwoorden ook vindt.

Ik denk dat we wel degelijk stappen vooruit aan het zetten zijn in het beleid. De profploeg is daar een goed voorbeeld van. Ik heb nog een paar vragen.

We hebben nu dat investeringsfonds. Ik denk dat de mogelijkheid om projecten in te dienen eind dit jaar afloopt. Mijn vraag is: kan dat nog verlengd worden? Zo'n projecten vergen soms nogal wat voorbereiding op lokaal niveau. Het zou misschien interessant zijn om te zien of we daar ook in de komende jaren op een of andere manier nog een beroep op kunnen doen, eventueel na evaluatie. Het zou ook interessant zijn als u kunt aangeven hoeveel lokale besturen er ondertussen al een beroep op hebben gedaan.

U hebt het over een tweede reeks maatregelen, in het kader van het relancebeleid, die u aan de Vlaamse Regering wilt voorleggen. Ook op dat vlak had ik graag nog

iets meer uitleg over wat er dan in dat pakket zit. Ik ben blij met de zaken die u aankondigt rond de bijsturing van het decreet, de regionale tafels met de VVSG, en het informatieportaal 'de vitrine'. Ik denk dat dat allemaal goede initiatieven zijn. Wat de bijsturingen in het decreet betreft: zijn die in lijn met wat we in de resolutie hebben gevraagd, of wat voorziet u, heel concreet, qua bijsturingen, minister?

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Bedankt, minister. Ik vond het een heel interessante vraag, en ook een heel interessant antwoord. Ook in mijn gemeente Ninove is er redelijk wat leegstand. Helaas heeft Ninove niet ingeschreven op de projectoproep van de proploeg. Ik zou nog eens moeten voorleggen waarom dat niet gebeurd is, maar goed.

Ik ben ook blij vast te stellen dat de leegstand toch lichtjes gedaald is, maar hebt u er een idee van hoe die panden dan zijn ingevuld? Hebben die bijvoorbeeld een andere functie gekregen, zijnde een woonfunctie? Of zijn die panden effectief ingevuld met winkels of, bijvoorbeeld, horeca? Hebt u er een idee van hoe alles werd ingevuld?

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Minister, bedankt voor de antwoorden, en bedankt voor de interessante vraag, collega Bothuyne. Ik denk dat we inderdaad voorzichtig positief kunnen zijn, maar uiteraard, de gevolgen van de coronacrisis – mijn kat is hier ondertussen de boel aan het afbreken, mijn excuses, ik ben afgeleid. Thuiswerk is niet altijd zo evident –, de gevolgen van de coronacrisis en de impact van de maatregelen zullen we nog eventjes moeten afwachten ... (*onverstaanbaar*) ... Maar wat we natuurlijk wel zien is dat steden en gemeenten creatief en 'out of the box' aan het denken zijn. Waar ze dat nodig achten, doen ze ook een beroep op iets als de proploeg, bijvoorbeeld, of andere maatregelen die vanuit de Vlaamse Regering komen, en ook vanuit het Vlaams Parlement aan de regering gevraagd zijn. Ik denk dat dat een goede zaak is. De vraag is: hoe kunnen we de zaken die goed werken gaan opschalen? Hoe kunnen we voldoende communiceren wat goed werkt, en wat niet?

Als we kijken naar de regelgeving, dan denk ik dat gemeenten en steden er ook mee aan het experimenteren zijn om die kernwinkelgebieden te gaan afbakenen. Is dat ook iets dat door u, en door VLAIO, opgevolgd wordt: bekijken wat werkt en wat niet werkt, om op die manier andere steden en gemeenten daarmee te helpen?

Minister, u bent ook aan de slag met de resolutie, zeer goed! Ik wil u ook bedanken voor het overzicht. Ik denk dat er nog heel wat werk aan de winkel is, en dat gemeenten soms 'struggelen'. Daarom is het belangrijk om hen verder te ondersteunen. Ik ondersteun ook de vraag van collega Bothuyne in verband met de tweede reeks van relancemaatregelen, of u wat extra informatie kunt geven over wat er precies allemaal in dat pakket zou zitten.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, voor de geïnteresseerde reacties en vragen.

Collega Bothuyne, het investeringsfonds kan voor mij een verlenging krijgen, maar in principe is het de algemene regel dat de relancebudgetten dit jaar moeten vastgelegd zijn. Vandaar dat ik dit jaar ernstig aan het doorwerken ben.

De tweede reeks maatregelen wil ik, zoals gezegd, inzetten op attractiviteit en duurzame beleving. Dat heb ik in het parlement ook al een aantal keren gezegd. Maar we moeten dat natuurlijk nog aan de Vlaamse Regering voorleggen. Ik heb

al geleerd om niet met de fanfare voorop te lopen. Ik hoop u daar zeer spoedig extra informatie over te kunnen geven.

Voor de aankoop van handelspanden, collega Bothuyne, zijn er al meer dan tien dossiers goedgekeurd, met heel mooie projecten.

Collega Malfroot, bij deze een oproep aan alle parlementsleden, om hun lokaal bestuur, als ze Ohlala, collega De Vreese! Dat is fantastisch! Zij die niet aan het opletten zijn.. ooh! Hoe heet dat? Is dat een angorakater, of hoe noem je dat?

Maaike De Vreese (N-VA): Het is een Siberische boskat.

Minister Hilde Crevits: Een Siberische boskat! Ik zou zeggen: dat past bij u, maar dat mag ik niet zeggen, zeker? Een Siberische boskat! Wel een wreed schoon beest, moet ik zeggen. Die zit op uw schoot? Hij heeft aandacht nodig.

Maar goed, ik moet bij de les blijven. Er zijn dus al meer dan tien dossiers 'aankoop handelspanden' goedgekeurd, met heel mooie projecten.

Voor het investeringsfonds handelspanden, collega Malfroot, is het de bedoeling dat elk leegstaand pand een economische functie krijgt. Dat is ook een expliciete subsidievoorwaarde. Anders zou het natuurlijk weinig zin hebben.

Dan is er nog de laatste vraag van collega De Vreese en collega Bothuyne. VLAIO heeft inderdaad inzicht in wat werkt en wat minder werkt bij de lokale besturen en neemt die suggesties mee voor de aanpassing van het decreet. Het is dus de bedoeling dat we eigenlijk een decretale praktijktoets gaan doen, om zo verbeteringen aan te brengen.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Dank u wel, minister. We zijn benieuwd naar de ontwerp teksten voor de bijsturing van het decreet, en ook naar het tweede pakket aan maatregelen, want het is wel zeker dat het nodig blijft. Ik denk dat de goede cijfers die Locatus ons heeft getoond, een vervolg verdienen. Dat kan alleen maar als er een aangepast beleid is, denk ik, waarbij zowel de lokale besturen, de provincies als de Vlaamse overheid moeten gaan samenwerken. We kijken dus uit naar de initiatieven die komen. Het is belangrijk om er op dat vlak het vuur in te houden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de rol van imec in de Europese Chips Act – 1744 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de gevolgen van de Europese Chips Act voor imec en voor Vlaanderen – 1766 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ik kwam gisteren na de plenaire thuis met een beetje een onbehaaglijk gevoel. Ik was een beetje jaloers door de valentijns-wensen, en de bloeiende romance tussen u, minister, en Axel Ronse. Ik vond dat u dat heel goed gedaan hebt. Maar ik hoop dat wij ook nog een beetje dichter bij elkaar groeien met de twee vragen die ik vandaag heb.

De eerste gaat over de halfgeleiderindustrie in Vlaanderen...

De voorzitter: Het wordt tijd dat we opnieuw fysieke commissies hebben, ik voel het.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Inderdaad. Ik herinner me nog dat ik ooit complimentjes kreeg van de minister, en nu voel ik me een beetje als iemand voor wie de liefde is afgenomen. Maar ik zal mijn best doen om ze terug te veroveren. Onder andere met deze vraag.

We hebben het hier al over gehad in de commissie, enkele weken geleden, op 20 januari, namelijk over de Chip Act van de Europese Commissie. Ik ga het nog eens heel kort samenvatten, want we gaan natuurlijk niet alles herhalen wat toen is gezegd.

De bedoeling van de Europese Commissie is om de Europese halfgeleider- en chip-industrie verder uit te bouwen, om strategisch minder afhankelijk te zijn van het buitenland, met name van de Zuidoost-Aziatische landen.

In die strategie speelt het Interuniversitair Micro-elektronicacentrum (imec) natuurlijk een zeer belangrijke rol. We vernamen onlangs dat er een akkoord zou zijn over de rol van imec als centraal onderzoekscentrum binnen deze Chip Act. Laat ons daar in eerste instantie vooral heel trots op zijn. Ik denk dat het wel een duidelijke erkenning is van het belang van imec, van zijn wereldwijde rol, en van de ongelooflijke Europese uitstraling die dit Belgisch, Vlaams en Leuvens onderzoekscentrum heeft, in de wijde wereld. Daar mogen we dus in eerste instantie zeer trots op zijn.

Natuurlijk, zoals we enkele weken geleden ook gezegd hebben, zijn er enkele bezorgdheden. Zal de rol van imec in die Europese context dan niet ontmanteld moeten worden? Vandaar mijn vragen over het akkoord dat nu gesloten is, en dat in de komende maanden nog verder moet uitgewerkt worden. Kunt u enige toelichting geven bij de berichten die we daarover hebben gezien? Wat is de stand van zaken, en hoe is de rol van imec in die Europese ambities juist omlijnd?

Op welke wijze gaat dat de werking van imec beïnvloeden, en vooral: zal de autonomie van imec behouden blijven? Wij – ook collega De Roo en collega Gryffroy, denk ik – wezen eerder op het risico dat er mogelijk zou afgestapt worden van het zogenaamd Zwitsers model, waarbij imec heel neutraal staat ten opzichte van geopolitieke zaken, en samenwerkt met partners uit de hele wereld. Als het de ambitie is van de Europese Unie (EU) om meer op de eigen productie te gaan focussen, dan kan dat misschien wel een impact hebben op de rol van imec. Ik weet niet of daar in het akkoord verder over gesproken is.

Er zou ook sprake zijn van een bijkomende Europese financiering, om de internationale leiderschapspositie als onderzoekscentrum te kunnen behouden. Dat is uiteraard een goede zaak. Dat kunnen wij, als Vlaanderen, niet alleen dragen. Weet u over welke bedragen het gaat, welke voorwaarden daaraan gekoppeld zijn en, nogmaals, of de autonomie daar niet in het gedrang komt?

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Collega's, collega Vande Reyde heeft de Europese context al geschetst en het feit dat Europa minder afhankelijk wil zijn van de toelevering van chips vanuit andere werelddelen. Wat hij niet heeft gezegd, is dat de Commissie plant om 43 miljard euro aan publieke en private investeringen vrij te maken en om haar huidige marktaandeel te verdubbelen tot 20 procent in 2030. Een kwart van dat geld, ongeveer 11 miljard euro, is bedoeld voor het onderzoek en de ontwikkeling van nieuwe superchips.

Collega's, ik denk dat we niet te bescheiden moeten zijn en dat we mogen zeggen dat de beste onderzoeksinstelling voor chips in Vlaanderen ligt. Imec loopt voor op

andere onderzoeksinstellingen. Op het vlak van fundamenteel chiponderzoek loopt het drie tot vijf jaar voor op de rest van de wereld. Ook in Frankrijk en Duitsland wordt onderzoek gevoerd. Daar hebben we enkele weken geleden inderdaad ook een debat over gehad in deze commissie.

De rol van imec is momenteel nog niet helemaal duidelijk omdat de Europese plannen nog gefinaliseerd moeten worden. Een eerste inschatting zegt dat imec mag rekenen op 1 tot 1,5 miljard euro financiering voor de proeflijnen waarmee concrete producten kunnen worden gemaakt waar de industrie mee aan de slag kan. België en Vlaanderen zullen daarvoor wel een cofinanciering moeten voorstellen aan Europa.

Imec wordt al jarenlang gefinancierd door Vlaanderen. De laatste impactstudie van Idea Consult gaf aan dat het onderzoekscentrum in tien jaar tijd bijna 5 miljard euro economische toegevoegde waarde in Vlaanderen realiseerde en 2,5 miljard euro fiscale terugvloeit naar de Vlaamse en de federale overheid.

Minister, ik heb nog een aantal vragen. Hebt u al een betere inkijk op de Europese plannen en de gevolgen voor imec en voor Vlaanderen? Op welke manier bent u betrokken bij het verdere Europese proces en de verdeling van de middelen? Blijft de positie die imec tot vandaag heeft, dus een onderzoekslabo dat met topbedrijven uit de hele wereld samenwerkt, ook in de toekomst overeind? Wat is uw visie daarop? Op welke manier wilt u die Europese middelen aanwenden om ook nieuwe Vlaamse bedrijven te laten ontstaan? Hoe zult u ervoor zorgen dat imec zijn leiderspositie als onderzoekscentrum kan behouden en versterken?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Vande Reyde, ik voel mij gecharmeerd en vereerd. Het is een eer die weinig ministers te beurt valt, dat ze door de collega's gunstig beoordeeld wordt om in de gunst te staan. Nu mijn eigen fractie nog. Ik zie het scherm van collega Vanryckeghem al oplichten, dus ik denk dat dat eraan komt.

Kurt Vanryckeghem (CD&V): Wij zeggen het niet met zoveel woorden, minister, maar wij delen hetzelfde gevoel.

Minister Hilde Crevits: Dank u. Ik hoop dat de talrijke journalisten meeluisteren. Je doet niet aan politiek om complimentjes te krijgen, maar de pralines waren lekker. Ik heb ze trouwens, collega Vande Reyde, eerlijk gedeeld met alle collega's en ze op de toonbank van de koffiekamer van het parlement gezet. Ik weet niet of u de kans gehad hebt om er eentje te eten. Ze waren lekker. Het was een Torhoutse chocolatier, die in de wolken was dat zijn pralines op het spreekgestoelte van het Vlaams Parlement geraakt zijn. Dat was een primeur voor hen.

Ik kom tot de vragen. Dit zijn belangrijke vragen, collega's De Roo en Vande Reyde. Ik zie er ook veel krantenartikelen over verschijnen. Het is goed dat ik de kans krijg om nog wat extra duiding te geven.

Met de Europese Chips Act wil de EU haar ambitie waar kunnen maken om haar huidige marktaandeel qua chipproductie te verdubbelen tot 20 procent in 2030. Die doelstelling moet het mogelijk maken om minder afhankelijk te worden van buitenlandse, dus niet-Europese, landen. De chipindustrie zal alleen maar groeien en chips zullen we steeds vaker in levensnoodzakelijke producten kunnen terugvinden.

Imec was heel nauw betrokken bij de inhoudelijke voorbereiding van de Europese Chips Act en de manier waarop het Europese onderzoek in halfgeleiders verder versterkt kan worden om Europa naar een leiderschapspositie te brengen, ook op het vlak van productie. Dat toont wel aan dat imec door de Europese Commissie als een strategische partner wordt gezien bij de uitvoering van dit initiatief. In de Europese plannen is er sprake van de uitbouw van diverse Europese pilotlijnen.

De komende weken zullen we duidelijker zien onder welke voorwaarden imec daarvoor in aanmerking kan komen.

In elk geval zou de uitbouw van zo'n pilootlijn in het verlengde liggen van de opdracht die imec ook van de Vlaamse Regering heeft gekregen in het nieuwe convenant voor 2022-2026, en dat zowel wat betreft het onderzoek naar nieuwe generaties geavanceerde chips, als voor de versnelling van de valorisatie van de digitale technologie bij lokale en Europese industriële spelers. In het bijzonder heb ik met de nieuwe convenant imec de opdracht gegeven om werk te maken van doorbraken op het gebied van digitale systeeminnovatie.

De besprekingen op Europees niveau worden door mijn diensten uiteraard van heel nabij opgevolgd. Er zal ook over gewaakt worden dat de rol van imec als O&O-hub binnen de EU wordt gevrijwaard. De rol van imec is een brugfunctie te spelen tussen geavanceerd onderzoek rond halfgeleiders en digitale technologie en de adoptie van die technologie door de Europese industrie te versnellen.

Er is op dit ogenblik geen enkele indicatie, collega's, dat de autonomie van imec om zijn eigen onafhankelijke koers te varen, op eender welke manier zou worden ingeperkt. Ik ben dus een beetje verbaasd over de krantenartikelen die daarover verschijnen, want daar is geen sprake van. Ik vind dat we alleen maar blij kunnen zijn dat er meer lokale industriële partners bij zullen komen. Ik wil dat toch wel onderstrepen. Ik ben in die zin ook wel blij dat jullie die vraag stellen, omdat het mij de kans geeft om er ook een antwoord op te geven.

In de Europese Chips Act is een belangrijk hoofdstuk opgenomen rond internationale samenwerking. De EU is niet blind en weet ook dat er essentiële en gelijkgezinde partners buiten de EU zijn. Vanuit Vlaanderen hechten we belang aan die samenwerking met 'like-minded' partners. We zullen er tijdens de EU-besprekingen dan ook over waken dat dit ook wordt meegenomen in de finale versie van de Europese Chips Act.

Zoals ik al eerder gesteld heb, is de samenwerking in een model van open innovatie met internationale topspelers in de chipindustrie ook wenselijk om op wereldschaal op absoluut topniveau te blijven. Dat is ook in het belang van de Europese industrie.

Met de Chips Act komt de EU alvast zelf met bijkomende financiering over de brug voor de verdere uitbouw van O&O-faciliteiten en productiecapaciteit. Er is ook een cofinanciering van de lidstaten voorzien, naast leningen van de Europese Investeringsbank. Vanuit Vlaanderen willen we erover waken dat de organisatie van cofinanciering ingegeven is vanuit de visie om de Chips Act uit te bouwen als een echt Europees project, dat de belangen van individuele landen en regio's overstijgt. Dat houdt onder meer ook in dat de financiële bijdrage door de lidstaten rekening houdt met het economische gewicht en de financiële draagkracht van de lidstaat of de deelstaat in kwestie. Er moet ook gekeken worden in welke mate de al aanwezige infrastructuur en knowhow van imec kunnen worden meegerekend, want het gaat hier over 3 miljard euro aan gebouwen en toestellen en onder andere tientallen patenten.

Het is evenwel nog te vroeg om in detail in te gaan op de diverse financieringsstromen die worden voorzien, wat Vlaanderen zou bijdragen, onder welke vorm enzovoort. De Europese Commissie komt in de komende weken ook nog met duiding daarover. Het dossier zal uiteraard ook moeten worden besproken op de EU-Raad voor Onderzoek en Innovatie, waar we ook op de besluitvorming willen en zullen wegen.

Met het imec.xpand-fonds beschikken we in Vlaanderen al over een krachtige hefboom om start-ups en scale-ups in de halfgeleiderindustrie te helpen financieren. De Europese Chips Act voorziet ook in een versterking van twee Europese financieringsschema's, namelijk de accelerator van de European Innovation Council (EIC)

en het InvestEU-programma, waarmee we de Europese industrie willen ondersteunen bij het uitbouwen van de productiecapaciteit binnen het ecosysteem van de halfgeleiderstechnologie. Binnen Vlaanderen zijn er twee organisaties die de bedrijven bijstaan om een beroep te kunnen doen op die financiële middelen. Voor de EIC-accelerator is er de Vlaamse 'national contact points'-werking, die bedrijven begeleidt bij de opmaak en indiening van projectvoorstellen. Wat het InvestEU-programma betreft, is ParticipatieMaatschappij Vlaanderen (PMV) de officiële partner van de Europese Commissie. PMV heeft dus de taak om InvestEU-budgetten ten goede te laten komen van de Vlaamse kmo's. Dat gaat eigenlijk over garanties. Wij zullen dus maximaal inzetten om aan te takken op die nieuwe opportuniteiten.

Collega's, de Europese Chips Act biedt een unieke kans aan imec om het state-of-the-artonderzoek op halfgeleiders uit te diepen in samenwerking met Europese partners, zoals CEA-Leti en Fraunhofer. Tegelijkertijd kan het de adoptie en de disseminatie van de technologie naar de Vlaamse en de Europese industrie ook een stuk versnellen. De pilootlijnen moeten dienen om specifieke technologieplatformen qua maturiteit verder geschikt te maken voor prototypeontwikkeling. Dat zal de adoptie door de Vlaamse en Europese systeemindustrie ook vergemakkelijken.

Dat is de boodschap die mijn diensten ook altijd zullen uitdragen tijdens contactmomenten met de Europese Commissie. Ons departement neemt heel actief deel aan de werkzaamheden van de Europese Commissie rond de Europese Chips Act. Op 10 december jongstleden vond er een vergadering plaats tussen de diensten van de Commissie en de bevoegde secretarissen-generaal van de administraties van de semiconductorlanden. Dat zijn Frankrijk, Duitsland, Italië, Nederland en Vlaanderen. Op 16 februari was er ook overleg tussen alle Europese lidstaten op DG-niveau (directoraat-generaal) en de Europese Commissie om het voorstel verder te bespreken.

U weet dat imec een bijzonder waardevolle en unieke positie heeft binnen de plannen van de Europese Commissie om de halfgeleiderindustrie te versterken. Het is niet alleen dankzij Europa dat er opportuniteiten zijn, zeker ook voor Vlaanderen. Het is dankzij onze strategische O&O-investeringen dat we in dit dossier een voor-aanstaande stem hebben. Ik vind dat we heel trots moeten zijn op de positie die imec heeft opgebouwd. Tijdens de onderhandelingen over het voorstel zal ik er absoluut op toezien dat de Vlaamse belangen maximaal worden meegenomen en dat imec een sterke positie behoudt als toponderzoeksinstelling.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Hartelijk bedankt voor het zeer uitvoerige antwoord, minister.

Om nog even terug te keren: ik heb niet van de pralines gebruik kunnen maken. Ik had het er gisteren nog over met mijn vriendin, wat ik misschien eventueel zou doen. Maar het mag natuurlijk niet op hetzelfde lijken. En zij zei dat ik moest doen wat ik bij haar had gedaan, namelijk een gitaarliedje spelen. Ik dacht: 'Da's waar, dat moet ik eens doen'. Dus als de gelegenheid zich ooit voordoet, zal ik dat proberen te doen.

Ik vond uw antwoord heel verhelderend. Ik ben vooral blij dat u niet alleen wilt dat die autonomie behouden blijft, maar dat u daar ook de nodige garanties voor voorziet en dat u erover zult blijven waken. *(De verbinding van Maurits Vande Reyde valt weg)*

De voorzitter: De emoties zijn collega Vande Reyde te veel geworden, denk ik. Hij is ook helemaal verdwenen van het scherm.

Ik stel voor, collega De Roo, dat u uw repliek geeft. Ondertussen maken we hopelijk een verrijzenis mee van collega Vande Reyde.

Stijn De Roo (CD&V): Ik ben natuurlijk benieuwd, voorzitter, wat er nog komt van collega Vande Reyde. Ik weet niet wat hij naast zijn gitaarspel nog meer in petto had.

Minister, u hebt mij ook aan het denken gezet. Ik moet zeggen dat de druk hoog ligt. Het begint met pralines, dan een gitaarspel.

Ik zie ondertussen dat collega Vande Reyde terug is. Misschien wil hij zijn redenering eerst afmaken, voorzitter, vooraleer ik erop inpik.

De voorzitter: Collega Vande Reyde, we waren al zeer bezorgd. Of u was uw gitaar gaan halen, wat misschien ook aanleiding kan geven tot bezorgdheid.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Mijn gitaar staat hier inderdaad in mijn kantoor, maar dat terzijde.

Sorry, mijn iPad viel even uit. Ik was dus aan het zeggen, minister, dat ik het antwoord zeer verhelderend vond. Het is vooral goed dat u zult blijven toezien op die autonomie, dat daar ook geen direct gevaar voor is en dat de commentaren daarover voorbarig zijn.

Wat ik ook heel goed vond – dat was eigenlijk een vervolgvraag die ik had, maar u hebt er al op geantwoord – is het verder uitbouwen van dat ecosysteem. Er is een evaluatie gemaakt door Idea Consult over de werking van imec. Dat is een heel duidelijk document. Soms zijn die evaluaties zo'n beetje standaard en staan daar de dingen in die iedereen wel kan bedenken, maar die over imec vond ik wel zeer inzichtvol.

Een van de dingen die daar eigenlijk heel erg in benoemd werd, was dat imec top is maar dat de valorisatie en dus het effect op de Vlaamse economie en voor Vlaamse bedrijven nog onderbenut is. We zouden eigenlijk moeten werken om vervolginvesteringen aan te trekken, systeembedrijven verder te verankeren in Vlaanderen, een beetje naar het voorbeeld van de Angelsaksische bekende voorbeelden, om samen met Flanders Investment & Trade (FIT) echt te werken aan een vervolgstراتيجية. U hebt uitvoerig toegelicht, onder andere met PMV, hoe u daaraan wilt werken. Ik denk dat dit de twee centrale componenten zijn in het vervolg van imec en het behoud van die toppositie met die Europese investeringen om die zware investeringen te kunnen doen. Tijdens een bezoek aan imec vertelde men me dat een machine bij hen gemiddeld 200 miljoen euro kan kosten. Dat zijn waanzinnige bedragen. We moeten die koppositie blijven versterken en daar als Vlaamse economie verder van profiteren in de vorm van vervolginvesteringen. In die zin heb ik geen verdere vragen meer en ben ik tevreden met uw antwoorden.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Minister, ik dank u voor uw verhelderende antwoorden. In tegenstelling tot vaak eerder negatieve berichtgeving die we in de pers, kranten en tijdschriften kunnen lezen, ben ik ook wel tevreden dat u zegt dat er geen enkele indicatie is dat imec zijn onafhankelijke positie zou verliezen. Ik hoor ook in uw antwoord dat er natuurlijk nog een aantal stappen moeten worden gezet. Er moet nog onderhandeld worden met een aantal andere lidstaten die daar ook een aantal onderzoeksinstellingen hebben waar zij natuurlijk ook voor zullen strijden.

Ik denk dat het dossier van die financieringsstroom nog wel eens zal terugkomen in deze commissie. In die zin lijkt het me ook interessant, maar dat is dan eerder een vraag aan de commissievoorzitter, om imec naar deze commissie te halen en wat meer toelichting te vragen, zodat zij hun visie kunnen duiden en kunnen uitleggen en zodat we hen nog een aantal concrete vragen kunnen stellen. Voorzitter, het zou fijn zijn als u dat wilt overwegen in de regeling van de werkzaamheden.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Vande Reyde, ik kijk reikhalzend uit naar uw gitaarliedje. U was weggevallen en ik dacht dan ook dat u uw gitaar ging zoeken en dat u uw haartjes ging kammen om, zodra u opnieuw was ingelogd, dat liedje te maken, maar ik zal daar nog even op wachten.

In het convenant zetten we extra middelen in op systeemdemonstratoren. In de Chips Act en de pilootopleiding wil men dat op een nog veel grotere schaal en veel geavanceerder doen. Die Chips Act moet dus effectief verder gaan dan onderzoek en onze industrie vooruithelpen met nieuwe technologische producten, want anders heeft het weinig zin. Ik heb in de pers het voorbeeld gegeven van de 6G-smartphone die een Europese smartphone moet worden. We moeten daar echt heel concrete sprongen mee maken.

Collega De Roo, wat uw suggestie voor een hoorzitting betreft, ben ik ervan overtuigd dat de grote baas van imec, Luc Van den hove, dat bijzonder graag zal doen en vereerd zal zijn om eens langs te komen. Dat kan eventueel ook op een ietwat later moment wanneer er wat meer voorwaarden zijn, maar ik vind het op zich een zeer goed idee, hoewel ik me natuurlijk niet te moeien heb met de agenda van de commissie.

De voorzitter: Maar u hebt het toch net gedaan, wat op zich natuurlijk geen probleem is.

De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): De gitaar staat hier klaar. Siberische katten en gitaren, het is een gevarieerde commissie.

De voorzitter: En dan moet collega Ronse nog aan bod komen.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Maar die heeft zijn 'moment de gloire' al gehad, maar inderdaad, ik kan hem op vele andere vlakken zeker niet overtreffen.

Ik vind het een goede suggestie van collega De Roo. Ik heb me misschien net iets meer te moeien met de commissieagenda maar in plaats van een hoorzitting zouden we misschien nog beter een bezoek ter plaatse kunnen brengen, uiteraard wanneer dat mogelijk is. De keren dat ik er ben geweest, ook in het verleden toen ik er vlakbij woonde, vond ik het altijd gigantisch nuttig om te zien wat ze daar ter plaatse allemaal doen. Maar ik laat het aan de wijsheid van de commissie om daarover te oordelen.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Ik vind het twee waardevolle suggesties, ten eerste om na te gaan wanneer we dat het beste kunnen doen en ten tweede, om een bezoek ter plaatse te brengen. Ik heb geen bijkomende slotreplik.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over opnieuw aan het werk gaan na een burn-out – 1648 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Collega's, ik ben eigenlijk compleet van mijn melk, ik ben een depressie nabij. Gisteren deed ik wat ik nog nooit heb gedaan, namelijk publiekelijk een dame charmeren met pralines, op maat gekocht. Daarmee heb ik me heel kwetsbaar opgesteld. En vandaag blijkt de kat Eddie van collega De Vreese de minister nog meer te charmeren en slaagt collega Vande Reyde er zelfs, zonder op zijn gitaar te tokkelen, in om me ook te overtreffen. Collega's, ik ga naar de Ombudsdienst van het Vlaams Parlement en ik zal de minister en de collega's en de minister aanklagen wegens inbreuk op mijn mentaal welzijn.

Dat brengt me meteen bij het thema van mijn vraag, met name het stijgend aantal burn-outs dat ons zorgen baart. Ik ken een aantal mensen die een burn-out hebben gehad en ik stel vast dat zij op veel onbegrip en soms zelfs op stoere replieken kunnen rekenen. Maar de mensen die ik ken en die een burn-out hebben gehad, zijn mensen die doorgaans zeer hard en graag werken maar die om een of andere reden toch een soort van kortsluiting krijgen die het hen gedurende een lange periode onmogelijk maakt om opnieuw aan de slag te gaan. Daar is veel empathie voor nodig.

Er is onderzoek geweest naar hoe mensen met een burn-out kunnen worden begeleid om terug te keren naar hun job en hoe kan worden vermeden dat die burn-out zich opnieuw aandient. Een burn-out is niet enkel, verre van, gelieerd aan de job. Het is wellicht een totaliteit aan factoren uit de context van de betrokkene: familiaal, privé enzovoort die voor de tijdelijke kortsluiting zorgt. Het onderzoek geeft aan dat mensen na een burn-out succesvol kunnen heropstarten wanneer er telewerk mogelijkheden en vaste feedbackmomenten zijn. Eventueel zouden zij deeltijds kunnen herstarten. Daarmee hoopt men om de balans tussen werken en vrije tijd beter in evenwicht te houden. Ook de collega's moeten vertrouwd worden gemaakt met de problematiek. Ik vond dat onderzoek een interessante aanleiding om dit onderwerp hier opnieuw in deze commissie te brengen.

Minister, op welke manier zal er specifiek aandacht worden besteed aan mensen met een burn-out in toekomstige initiatieven rond werkbaar werk? Ik denk aan de werkbaarheidscheques waarmee men op maat dingen kan doen.

Er bestaat een enorme diversiteit tussen langdurig zieken. Vorig jaar diende onze fractie een conceptnota in om heel gericht projecten mogelijk te maken. Ere-parlementslid, collega Beenders werkt rond horen, met goede verhalen en getuigenissen in Nederland. Misschien kan een dergelijke benadering ook worden toegepast op mensen met een burn-out. Is dat een mogelijkheid?

Motiveren en feedback zijn belangrijk voor werknemers. Hoe kunnen we werkgevers beter sensibiliseren om hun werknemers te coachen zodat zij kunnen omgaan met iemand die een burn-out heeft gehad? Hoe kunnen we hen sensibiliseren om te investeren in feedbackmomenten?

Tot slot stellen we vast dat heel wat werknemers die steeds meer telewerken moeite ervaren met de balans tussen werk en vrije tijd. Ziet u nog mogelijkheden om dat meer onder de aandacht te brengen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Ronse, uw introductie leek negatief maar uw geïllustreerde toont aan dat er van een burn-out bij u totaal geen sprake is. Maak u geen zorgen want u hebt met uw actie gisteren niet alleen mij getrakteerd maar ook de producent van de pralines. Ik heb gisteravond een hele reeks superplezante sms'jes van hem gekregen, zeker over de positie van pralines in het parlement.

Ik hou van actie. De verwachting, het verlangen naar actie is een punt, maar ook de actie zelf is belangrijk. Ik zit bij collega Vande Reyde nog in de voorbereidende fase van de actie. Maak u daar geen zorgen over.

Het was een mooie introductie voor een zeer belangrijk thema. We hebben het thema van burn-out al meermaals behandeld in deze commissie. Ik moet opletten dat mijn mensen geen burn-out krijgen door telkens de vragen te beantwoorden. Ze zijn gelukkig zeer gemotiveerd.

De preventie van burn-out is een specifiek onderdeel van het preventiebeleid inzake psychosociale belasting op het werk, wat tot de bevoegdheidsmaterie van mijn federale collega Dermagne behoort. Op Vlaams niveau zet ik vooral in op flankerende acties.

Zoals u weet, zijn er diverse factoren die aan de basis kunnen liggen van het ontwikkelen van een burn-out. Meestal gaat het over een samenspel van verschillende, werk- en niet-werkgerelateerde factoren. Tussen sectoren en jobs zijn zeker ook verschillen te merken. Met het actieplan werkbaar werk is het de bedoeling die eerste factor, werk, werkbaarder te maken en te houden, om zo ook burn-out te voorkomen. Dat actieplan werd eind vorig jaar samen met de sociale partners verder aangevuld met elf nieuwe concrete en laagdrempelige acties die inspelen op actuele noden met betrekking tot werkbaar werk.

Een van de acties is de verlenging van de werkbaarheidscheques in 2022. We hebben het hier in deze commissie twee weken geleden nog zeer uitgebreid over gehad. Het in kaart brengen van de psychosociale risico's is een belangrijke stap voor ondernemingen om acties te kunnen uitwerken die de werkbaarheid verhogen en ook burn-out vermijden.

Om naast de werkbaarheidscheques verder aan de slag te gaan met acties rond werkbaar werk, kunnen bedrijven en ondernemingen een beroep doen op de kmo-portefeuille. Bedrijven die hun plafond binnen de kmo-portefeuille bereikt hebben, staan we tijdelijk een verhoging toe voor acties rond werkbaar werk. Anderzijds zijn er ook diverse ESF-oproepen (Europees Sociaal Fonds). Zo is er de ESF-oproep 'Drive' die focust op HR-begeleiding bij HR-processen en acties. Daarnaast is er de ESF-oproep 'Anders organiseren' die focust op het verhogen van het leer- en aanpassingsvermogen van organisaties en het verbeteren van de werkbaarheid voor werknemers.

Ook in de nieuwe generatie sectorconvenants 2021-2022 wordt veel belang gehecht aan werkbaar werk. We zetten ook in op het verspreiden van onderzoeksresultaten. U vindt die op de gezamenlijke website met de sociale partners www.werkbaarwerk.be en www.talentontwikkelaar.be.

Collega Ronse, u geeft terecht aan dat een open feedback- en communicatiecultuur binnen het bedrijf belangrijk is. Ik wil daar de komende jaren ook versterkt op inzetten. Dat is al besproken in deze commissie naar aanleiding van uw vraag om uitleg nummer 977 op 16 december 2021.

Het actieplan werkbaar werk bevat dan ook acties om leidinggevenden te ondersteunen en te versterken in die rol. Dat wordt onderschat, vind ik. Momenteel loopt de ESF-oproep 'Leiderschapsexperiment en -ontwikkeling' (LEO). Daarmee ondersteunen we leidinggeven en onderzoeken we ook de effectiviteit van verschillende leiderschapstrajecten. Dat heeft wel wat succes. Agoria is daar de promotor en er zijn al vijftien organisaties die hebben ingetekend.

Er is ook een ESF-oproep 'Opleidingen telewerk' die draait rond vaardigheden die zowel werknemers als leidinggevenden kunnen helpen bij het aanklaarten en bespreken van werkgerelateerde problemen.

Collega Ronse, wat betreft uw specifieke vraag rond telewerk, is er het actieplan telewerk. Daarin geven we tips over hoe je goed kunt telewerken en wat een goed evenwicht is. We hebben daar een campagne rond gevoerd. Ook de werkbaarheidscheques zijn hier een zeer interessant instrument.

Collega Ronse, wat uw vraag over de specifieke dienstverlening betreft, heb ik een beetje een afwijkende mening. Ik verwijs naar het antwoord op vraag nummer 3613 van juni vorig jaar over de re-integratie van coronapatiënten. Ik vind eigenlijk dat mensen op maat en op basis van hun afstand tot de arbeidsmarkt moeten worden geholpen. Wanneer dat allemaal wordt ingedeeld per ziektebeeld, wordt dat wellicht wat moeilijk. Het kan immers zijn dat een bepaald ziektebeeld net ook burn-outgerelateerd is.

Ik sluit niet uit dat dienstverleners die de begeleiding uitvoeren, zich kunnen specialiseren en bijscholen inzake burn-out. Ik juich dat zelfs toe, maar ik vind het moeilijk om een specifieke aparte lijn op te zetten. Misschien moeten we het wel meer in de picture zetten dat al onze hulplijnen ook burn-outgeschikt zijn.

We hebben wel een aantal ESF-projecten die vanuit een bepaalde aandoening werken. Het Jessa Ziekenhuis in Hasselt heeft bijvoorbeeld een online coachingprogramma ontwikkeld om het risico op stress en burn-out te verminderen. De Antwerp Management School heeft ook een ESF-project lopen rond re-integratie na burn-out, waarbij ze op zoek gaan naar hefboomen en succesfactoren voor een geslaagde werkhervatting. Ze gaan daarrond ook mensen bevragen.

Hoewel projecten rond een specifieke ziekte zeker hun meerwaarde hebben, wil ik ook wel vermijden dat we blijven hangen in die benadering, omdat mensen met een burn-out tegen specifieke drempels lopen, maar ook tegen andere drempels dan die waar mensen die vanuit een andere ziekte re-integreren tegen botsen. Ik vind dus dat die structurele drempels moeten weggewerkt worden. Vandaar dat ik de voorkeur geef aan een globale aanpak, maar ik erken wel dat we misschien meer moeten duidelijk maken dat preventie van burn-out, en re-integratie na burn-out, daarbij absoluut ook deel uitmaakt van onze aandacht.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Dank u, minister. Rond preventie, en het integreren in werkbaar werk en zo, daarmee ben ik het helemaal eens. Maar ik denk wel, en dat is ook een beetje de geest van de conceptnota die we indertijd hebben ingediend, dat het mogelijk zou moeten zijn om iedereen die op dit moment langdurig ziek is met een burn-out, heel laagdrempelig te benaderen om te bekijken op welke manier we een werkhervatting mogelijk kunnen maken. Dat kan bij dezelfde werkgever zijn, of bij een andere, dat kan aan de context aangepast worden. Ik denk wel dat er veel te winnen valt met het intensief opstarten van zo'n type re-integratietrajecten. Dat is iets wat ook met het RIZIV kan aangekaart worden, in de geest van de 5000 trajecten die we vandaag hebben. Ik geloof heel sterk in zulk typegericht, nichegericht werken. Mijn bijkomende vraag is of u dat eventueel zou willen overwegen. Het is ook heel actiegericht. Aangezien u zonet zei dat u van actie houdt: dit is even actiegericht als collega Vande Reyde met zijn gitaar.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega Ronse, voor uw aanvulling. De deur staat zeer breed open. Bij de effectieve dienstverlening kunnen we ook gaan specificeren. We benaderen de mensen heel laagdrempelig, via de Outreach Projecten. We bereiken hen dus in hun eigen context. Dat is op heel diverse plaatsen: een revalidatiekliniek, een pijnkliniek, soms met artsen erbij, soms ook niet. Dat is voor mij van belang, om heel breed open te gaan, en dan te specificeren, naargelang van de problematiek die zich effectief voordoet. Daar werken we dus op verder.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld

VRAAG OM UITLEG van Ilse Malfroot aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het grote aantal openstaande vacatures in de bouwsector – 1715 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Minister, op de voorpagina van de krant Het Laatste Nieuws kon u afgelopen zaterdag wellicht ook het volgende lezen: "20.000 bouwvakkers per jaar nodig: sector eist dat werklozen worden ingezet". Vermoedelijk zal deze krantenkop niet alleen mij getriggerd hebben, maar ook u. De onderzoeksjournalist stelt in het artikel dat de krapte op de arbeidsmarkt, meer bepaald in de bouwsector, nog nooit zo groot is geweest. Uit een rondvraag bij de Confederatie Bouw blijkt dat 68 procent van de bouwbedrijven op dit ogenblik een of meerdere openstaande vacatures heeft. Het gaat over 6778 openstaande arbeidsplaatsen in de bouw, gespreid over het ganse jaar gaat het over 21.293 vacatures. Ook in de top tien van de knelpuntenberoepen neemt de bouwsector de bovenhand met zes noteringen.

Het tekort aan bouwvakkers is vooral te wijten aan de vergrijzing en het grijze imago van het beroep. Constructiv berekende dat er jaarlijks 18.000 nieuwe bouwvakkers nodig zijn om de uitstroom op te vangen.

Jarenlang werd er over de grenzen gekeken om het tekort aan handen op te vangen. Maar vandaag de dag wordt er minder personeel in Oost-Europa gevonden. Het wordt dus hoog tijd om nog meer te gaan rekruteren binnen de eigen grenzen.

Een CEO stelde in het krantenartikel dat een troefkaart nog niet werd uitgespeeld, namelijk de activering. Het kan niet dat er in de bouw zoveel inactieven zijn. Ze stelt zelfs dat het financiële vangnet voor werkonwilligen te ruim is. Het kan wel zijn dat hun profiel niet meer is afgestemd op wat de bouw vraagt, maar er zijn methodes genoeg om dat aan te passen. Zo wou een werkgever vijftien werklozen drie maanden betaalde stage geven, met de belofte dat er dertien een contract kregen. Helaas kwam niemand opdagen. Het verschil in inkomsten tussen werken en niet werken is echter te klein geworden, waardoor de motivatie en het doel om te werken, niet altijd aanwezig is.

De Confederatie Bouw stelt dat we inactieven niet alleen moeten verplichten een opleiding te volgen, maar dat we ze meer onder druk moeten zetten om echt aan het werk te gaan.

Minister, ik heb de volgende vragen:

Welke initiatieven zult u nemen om de vacatures in de bouwsector in te vullen?

Hoe beoordeelt u de uitspraak van de CEO dat het financiële vangnet voor inactieven te ruim is? Deelt u die mening?

Hoe staat u tegenover de uitspraak van de Confederatie Bouw: "We moeten inactieven niet alleen verplichten een opleiding te volgen, we moeten ze meer onder druk zetten om echt aan het werk te gaan." Welke acties zult u bijkomend ondernemen om druk te zetten om echt aan het werk te gaan?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Bedankt voor de vraag, collega Malfroot. We zijn al enige tijd in gesprek met de bouwsector en de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en

Beroepsopleiding (VDAB) om tot een actieplan te komen om de vele vacatures in de bouw beter te kunnen invullen. Dat heb ik ook al in mijn reactie meegegeven. Ik wil eind maart landen met een nieuw actieplan voor de bouwsector. We zullen het samen moeten doen gelet op de heel grote krapte die er vandaag is op de arbeidsmarkt.

Een van de redenen waarom vacatures in de bouw niet ingevuld raken is omdat de interesse gestaag afneemt. De mensen hebben een gebrek aan actuele kennis over wat de sector concreet kan aanbieden. Wij proberen die beroepen echt positief in beeld te brengen. Je verdient ook goed, als je in de bouw werkt. We proberen ook op een heel laagdrempelige manier informatie aan te reiken, via digitale infopakketten, de pluspuntenbenadering voor de bouw, en er zijn ook filmpjes over het beroep. Er wordt ook ingezet op de grote maatschappelijke meerwaarde: als je bouwt, realiseer je ook vaak een droom voor mensen. Er bestaat inderdaad al heel veel informatie, maar toch voel je dat er nog veel weerstand is.

We hebben ook een nieuw sectorconvenant met de bouw, waarin we ook initiatieven nemen om de instroom te bevorderen van kinderen en jongeren, onder andere via studiekeuzes. Maar je ziet dat, ondanks al die inspanningen, de uitstroom uit de sector de instroom overtreft. In 2020 waren er 10.741 mensen die uitgestroomd zijn, en er zijn er 9985 ingestroomd. We moeten dus die instroom verbeteren, want het is zeer slecht als er veel werk is, dat er meer mensen weggaan uit de sector, of met pensioen gaan, dan dat er inkomen.

De arbeidsomstandigheden zijn vaak de oorzaak voor de tanende interesse. In die zin is het snel matchen van klanten met de reële arbeidssituatie van belang. Ik heb ook al gezegd dat ik wil inzetten op beroepsverkennde stages, maar ook op opleiding door kandidaten zo snel mogelijk te laten meedraaien op de werkvloer.

Ik had het voorstel gedaan om een één- of tweedaagse snuffelstage te organiseren, waarbij bedrijven kandidaten uitnodigen, en hun sollicitatie is eigenlijk hun 'on the job'-werk. Je wordt dus onmiddellijk ingeschakeld in de groep. Ik denk dat dat kan helpen, ook om het beeld dat veel mensen hebben van de bouw wat bij te sturen, hopelijk in positieve zin.

Ten tweede heb ik VDAB gevraagd om nog meer dan vandaag te gaan focussen op knelpuntgericht werken. Ze moet dus aan kandidaten in eerste instantie de knelpuntvacatures aanbieden, en daarvoor ook de technische en soft skills verbeteren om tegemoet te komen aan de kwalitatieve tekorten die er zijn.

De opleidingen zelf zijn up-to-date. Die worden ook in nauwe samenwerking met de sector afgestemd. Dat zit dus goed. Een opleiding richt zich op basiscompetenties, maar waar ik een verschil zie met vroeger, is dat je veel meer kans hebt dat mensen in de sector blijven, als je de opleiding geeft op een reële werkvloer, in plaats van op ingerichte opleidingsvloeren. We zien dat dit een succesformule is, en dat zie je ook aan het groot aantal individuele beroepsopleidingen (IBO's) in de bouwsector. In 2021 waren dat er 2204.

Dus, het matchen van de werkzoekende met de werkgever moet prioriteit krijgen via echte 'on the floor'-actie. Ik denk dat daar een optie zit om meer te kunnen matchen. De sector heeft zelf ook een aantal instrumenten uitgewerkt, die zeer interessant zijn. Er zijn bouwingroeibanen en meester-mentortrajecten.

Dat is dus het nieuwe actieplan, met de focus op training op de werkvloer zelf, voor eind maart.

Vervolgens kom ik bij uw tweede vraag, over het financiële vangnet voor niet-actieven. De situatie is voor mij toch wel genuanceerder dan die uitspraak. Ik ben me ervan bewust dat er inactiviteits- en werkloosheidsvallen bestaan. Vandaar dat we met de Vlaamse Regering de jobbonus willen invoeren, om het onderscheid

groter te maken. Ik besef ook dat de laagste werkloosheidsuitkering zich amper boven de armoedegrens bevindt en een leefloon of tegemoetkoming als persoon met een handicap zich vaak onder de armoedegrens bevindt. De stap naar werk is vaak ook een stap in het onbekende aangezien je moeilijk kunt inschatten hoe duurzaam een tewerkstelling zal zijn, of wat je precies zal verdienen. Vandaar dat een van mijn vragen – ze klinkt klein, maar ze is groot – aan de federale overheid net is om zo'n rekenmodule te voorzien, zodat mensen die een ziekte-uitkering ontvangen, heel gemakkelijk kunnen kijken hoe hun inkomen zal evolueren als ze de stap naar werk zetten. Er zijn indianenverhalen die de ronde doen, dat mensen alles gaan verliezen en zo. Je moet daar als overheid betrouwbare informatie aanreiken.

Ten slotte had u het over de verplichting. Ik dacht dat ik daarover al een actuele vraag had gehad, maar dat zal in mijn dromen geweest zijn, waarschijnlijk. In haar aanpak stimuleert VDAB elke werkzoekende om actief op zoek te gaan naar een job. Dat voortdurende proces van concrete afspraken maken en gerichte opdrachten geven en opvolgen start vanaf de inschrijving als werkzoekende. Bij elk contact toetsen bemiddelaars af of de betrokken werkzoekenden nog op koers zitten richting werk, en of er ook een passend aanbod van acties opgevolgd wordt. Men houdt daarbij rekening met de beschikbare knelpuntvacatures maar ook met de specifieke noden.

Een werkzoekende die een werkloosheidsuitkering ontvangt moet dus stappen zetten naar een job. Ik heb in een interview gezegd dat ik dat een heel slechte naam vind: 'werkloosheidsvergoeding'. Dat is eigenlijk een 'jobswitchvergoeding', of een vergoeding die toeleidt naar een job. Werkloosheid klinkt zeer passief, terwijl de periode waarin je een vergoeding krijgt van de overheid net bedoeld is om u toe te laten om in leven te blijven en ondertussen acties te ondernemen om naar een job te gaan. Ik vind dat we veel meer daarop moeten focussen, vandaar dat ik het een slecht woord vind.

Maar evenzeer, mevrouw Malfroot, is het aan de bouwsector zelf om voldoende aantrekkelijk te zijn, en zich ook aantrekkelijk voor te stellen, qua arbeidsomstandigheden, en die arbeidsomstandigheden ook competitief te maken. Daarom denk ik dat zo'n snuffelstages, waarbij bedrijven de deuren openzetten en zeggen: 'Kom naar hier, hier is het goed werken', een grote rol kunnen spelen, om mensen die sprong te laten maken.

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik weet ook dat er stappen worden gezet. Het is inderdaad een feit dat er toch nog heel wat vacatures openstaan in de sector. Daar moeten stappen gezet worden, net zoals in de transportsector. Ik heb gisteren ook dat interview gehoord met die mevrouw van het transportbedrijf die zei dat ze probeerde mensen naar zich toe te trekken door ze een paar dagen te laten meedraaien. Ik vind het wel goed dat u dat ook wilt doen in de bouw. Ik vind de term snuffelstage wel een beetje vreemd. Ik ben fan van het concept, maar bij robuuste personen vind ik het een rare naam. Maar bon, dit terzijde. Het initiatief op zich is wel een goede zaak.

Training 'on the job' of IBO-stages, zoals u ze noemt, zijn natuurlijk ook interessant omdat het concept vooral voor de werkgever interessant is om zo op relatief goedkope manier iemand op te leiden. Ik stel mij wel de vraag of dat statuut niet herbekeken moet worden voor de jongere in kwestie omdat het minder interessant is, qua vakantieregeling, uitbetaling van vakantiegeld en dergelijke meer, ... (*onverstaanbaar*). Misschien kan er aan dat statuut wel gewerkt worden.

Ik hoor ook dat u het federale niveau wilt vragen om een rekenmodule uit te werken voor mensen die langdurig ziek zijn en hen aan het werk te krijgen. Ik heb hier ook wel de bedenking bij of we ons voor de bouwsector wel moeten richten op langdurig zieken. Iemand die langdurig ziek is of fysiek problemen heeft, zie ik niet

meteen in de bouw werken omdat we daar met zware fysieke arbeid zitten. Ik weet niet of de doelgroep zoals u het hebt voorgesteld, de langdurig zieken, daarvoor geschikt zijn.

De arbeidsdeal vind ik een gemiste kans. Er is recht op opleiding, maar daarom volgen mensen die niet en ze is ook niet verplicht. Ik denk dat de federale overheid op dat vlak beter had kunnen scoren dan ze nu heeft gedaan.

En dan een bijkomende vraag. Ik heb ze gisteren ook al gesteld, over de verplichting voor mensen die niet beroepsactief zijn. Hoe staat u daartegenover? Wat vindt u van een eventuele beperking van de werkloosheid in de tijd voor mensen die jonger zijn dan 50 jaar?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: De term snuffelstage is uit het Duits vertaald. Daar heb je een 'Schnupperwoche' en ik heb daar een snuffelstage van gemaakt. Ik vind Schnupperwoche eigenlijk een heel mooi woord, maar snuffelen heeft misschien ... Het is een keer proeven. Bij VDAB noemen ze dat een beroepsverkennende stage, maar ik vind dat dan weer een saai woord. Het is wat het is. Een beroepsverkenning kan ook, maar het woord is minder belangrijk, u begrijpt wat ik bedoel.

Men is bezig aan de rekenmodule. De doelgroep zieken is hier misschien niet direct de juiste doelgroep, maar de rekenmodule kan wel relevant en inspirerend zijn voor andere groepen. Je zult dus nooit perfect kunnen zeggen wat het effect van werken is. Dat is afhankelijk van belastingen, kinderen en lasten, maar je moet toch een aantal zorgen kunnen wegnemen.

Onderschat die langdurig zieken ook niet want dat is een heel diverse groep. Je moet eigenlijk uitgaan van wat mensen kunnen en niet van wat ze niet meer zullen kunnen. Ik zal een voorbeeld geven uit het leven gegrepen. Ik ben in Gent op bezoek geweest in het Universitair Ziekenhuis, waar men zeer intens werkt aan revalidatie. Daar was een schilder die bij een beroepsongeval zijn hand had verloren, maar ondertussen werkt hij terug als schilder. Het was een zelfstandig schilder. Men heeft die man begeleid, onmiddellijk na wat hij heeft meegemaakt. Ze hebben een kunsthand kunnen plaatsen en hij werkt ondertussen opnieuw. Ik vermoed dat hij nu in loondienst werkt bij de stad als schilder, maar hij kan opnieuw doen wat hij echt wilde doen. Dat is met heel intense begeleiding gebeurd.

Die man zei dat hij door een periode was gegaan waarin hij dacht dat hij nooit meer zou kunnen schilderen terwijl hij dat zo graag doet, maar toch is het gelukt. Je mag dus niet te snel denken dat mensen die langdurig ziek zijn of iets meegeemaakt hebben niet meer in de bouw kunnen werken. Vandaag kan er heel veel. Het gaat ook over mensen overtuigen. Ik zou die groep niet afschrijven.

Ik heb dit voorbeeld gegeven, maar ik geef toe dat je daar geen 90 procent van in de bouw kan laten werken, maar de bouw is ook niet meer wat die was. Daarin zijn ook heel wat andere functies die niet op de werf zelf zijn, maar eerder logistiek van aard, je verplaatsen met de auto of met de heftruck. Er zijn zoveel zaken die misschien wel interessant zijn en ook kunnen voor mensen die terugkeren uit bijvoorbeeld een periode van burn-out. In de bouw werk je buiten. Die groep is zo divers dat je ze niet onmiddellijk mag afschrijven.

IBO is ook voor een werkzoekende interessant want je hebt vaak werk in het vooruitzicht. IBO is tot stand gekomen als compromis met de sociale partners. Je kunt daar moeilijk opeens het federale sokkelstatuut laten vallen met de opbouw van rechten, zoals bij duaal leren. Er zijn ook strikte voorwaarden voor IBO. Zo is het maar voor zes maanden. Maar ik sta voor alles open en ben bereid om alles op te nemen met de sector.

Uw opmerking over de beperking van de werkloosheid in de tijd dan. Ik heb gisterenochtend ook op de radio gezegd dat ik opensta voor degressiviteit met een sociale component want sommigen gaan te diep. Over de afschaffing ben ik minder enthousiast. Dat lost niets op want mensen komen dan terecht in een leefloon. Het probleem is dus niet opgelost. De opmerking gisteren tijdens de plenaire – u hebt dat niet gezegd – dat de werking van VDAB afgezet moet worden tegen het aantal sancties, vind ik fout. Er moet gesanctioneerd worden als mensen de regels niet naleven, maar eigenlijk is het hoofddoel van VDAB om zoveel mogelijk mensen aan de slag te helpen. Daar heb ik heel veel ... (*onverstaanbaar*).

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Minister, ik vond het een interessant antwoord. Ik ben er ook van overtuigd dat we een deel langdurig zieken zullen bereiken voor de bouw en andere sectoren want het moet inderdaad ruimer worden gezien. Die logistieke functies zijn daarin belangrijk.

Ik denk vooral dat in het hoofd van de werkgevers de omslag moet worden gemaakt naar wat iemand die langdurig ziek is wel nog kan en dat ook de persoon in kwestie gewezen moet worden op wat die wel nog kan en waard is. Het is belangrijk om die sneller te kunnen 'pakken' dan nu, want het duurt allemaal veel te lang. Ik kijk uit naar de maatregelen die u zult nemen ... (*onverstaanbaar*). Ik hoop dat het niet te lang meer duurt en dat minister Vandenbroucke bereid is om samen met u kort op de bal te spelen en daarover een samenwerking op te starten, want de nood is hoog en de tijd dringt om het aan te pakken.

Ik denk bijvoorbeeld ook aan de zorg. Ik ken mensen in mijn omgeving die aan hun heup geopereerd zijn en daarna wel opnieuw aan de slag konden, maar niet in dezelfde functie omdat die te belastend was. Ze kunnen dan wel andere dingen doen, bijvoorbeeld een logistieke functie, maaltijdbedeling en dergelijk meer, maar daar was het probleem dat het andere personeel dit moeilijker aanvaardde. De baas laat zoiets moeilijker toe omdat er van alle kanten opmerkingen komen over het feit dat iemand dan wel die job mag uitvoeren en een ander niet. Soms zit daar ook het probleem. Ik denk dat we daarover moeten waken en dat werkgevers moeten nadenken over hoe ze die flexibiliteit mentaal beter kunnen overbrengen naar het personeel want het is een win-win, zowel voor het personeel als voor de werkgever.

Met betrekking tot de degressieve werkloosheid, zoals u het noemt, hoop ik dat u aan de slag gaat met de ministers op federaal niveau. Ik denk dat dit ook een oplossing is, niet alleen voor Vlaanderen maar ook voor de andere regio's, om meer mensen aan het werk te krijgen, vooral dan in Brussel en Wallonië.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het sociaal akkoord in de dienstenchequesector en de prijs van de dienstencheque – 1772 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de aanhoudende staking in de dienstenchequesector – 1777 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Het is natuurlijk niet de eerste keer dat we de dienstenchequesector bediscussiëren in de commissie, en dat is een understatement. Maar het is wel een sector die veel zorg behoeft, want de voorbije weken vonden opnieuw onder de noemer 'de grote schoonmaak' verschillende acties van dienstenchequemedewerkers plaats. De acties zijn bekend en de eisen van de werknemers ook. Ze vragen een loonstijging die hoger is dan de verplichte 0,4 procent boven op de index en vooral een correcte verplaatsingsvergoeding. Dienstenchequemedewerkers – daar zijn we het hier allemaal over eens, en daar geeft zelfs Federgon aan het erover eens te zijn – hebben het immers moeilijk om rond te komen met hun karig loon.

Daarnaast is de verplaatsingsvergoeding die ze krijgen van hun werkgever, te laag om de reële verplaatsingskosten te compenseren. Een huishoudhulp die zich met de auto naar klanten verplaatst, betaalt 70 procent van de vervoerskosten zelf. Ook parkeerkosten worden niet terugbetaald, en die durven in stedelijk gebied al eens de pan uit te swingen.

De werkgevers in de sector, vertegenwoordigd door Federgon, geven aan wel bereid te zijn om de lonen te laten stijgen, maar geven ook aan dat hun marges daarvoor beperkt zijn. Daarom pleitten ze recent nog voor een verhoging van de prijs van de dienstencheques. Dat staat echter niet op de planning van de regering, en daar hebben we zeker begrip voor. Wat wel op de planning staat – en dat vinden we een goede zaak – is een volledige indexering van de omruilwaarde ten belope van een bedrag van 40 miljoen euro recurrent, wat toch wel wat ademruimte aan de sector zou moeten geven.

Minister, u hebt aangegeven – met onze steun en met kamerbrede steun overigens – dat dit extra geld de huishoudhulp ten goede moet komen en dat de doorstorting ook afhankelijk is van een sociaal akkoord. Dit blijft nu al maanden uit, en daarom heb ik enkele vragen.

Hoe staat u tegenover de vraag van Federgon om de prijs van de dienstencheque te verhogen? Enkele weken geleden hadden we het hier over het vrij massaal doorrekenen van extra kosten door verschillende dienstenchequebedrijven. U zei toen dat dit toegelaten is, maar dat u er wel zicht op wilde krijgen en het transparant wilde maken. Hoever staat u ermee om dit in kaart te brengen?

Is er, zoals Federgon beweert, onvoldoende marge bij dienstenchequebedrijven om een loonsverhoging en correcte verplaatsingsvergoeding te geven na het doorvoeren van een volledige indexatie van de omruilwaarde? Hoe kijkt u daartegenaan?

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Het is inderdaad een heel delicate problematiek. Ik denk dat ik voor alle collega's spreek als ik zeg dat we zeer veel empathie en respect hebben voor alle huishoudhulpen. Het is trouwens een problematiek die zich niet enkel in Vlaanderen stelt, maar ook in Wallonië. Ik hoorde dat een dienstenchequekantoor in Luik volledig in het piepschuim werd gezet. Het potje is ook daar serieus aan het overkoken.

Ik denk dat er op dit moment een drietrapsraket nodig is. In een eerste ronde zou het goed zijn om de rust te bewaren door al een deelakkoord te sluiten, want er is al over veel punten consensus. Het gaat dan over de invulling van de loonnorm die is vastgelegd in het interprofessioneel akkoord (IPA) boven op de automatische indexering, alsook een aantal kwalitatieve maatregelen en aanpassingen aan de verplaatsingsvergoeding. Dat zou rust brengen. Het zou goed zijn om te beginnen met een deelakkoord.

Ten tweede denk ik dat het echt wel nodig is om een soort van expertengroep samen te stellen waarin de regionale en federale ministers van Werk zitten om de

hele context eens goed onder de loep te nemen en te bekijken wat een duurzaam toekomstmodel kan zijn voor die sector. Vanuit Vlaanderen wordt die met 1,4 miljard euro, een fors bedrag, publiek gefinancierd.

Ten derde zou het goed zijn om opnieuw te onderhandelen en het statuut van de huishoudhulp te verbeteren en te bekijken hoe de verplaatsingsvergoeding deftig kan worden gemaakt.

Ik denk dat die drietrapsraket de juiste aanpak is.

Minister, staat u erachter om minstens toch al die eerste stap mee te stimuleren, namelijk een deelakkoord tussen werkgevers en huishoudhulpen over datgene waar al consensus over bestaat? Kwestie van de vlam wat uit de pan te halen en rust te voorzien.

Wilt u zichzelf engageren om in zo'n expertengroep te zetelen om te bekijken hoe dit hele verhaal toekomstgericht of futureproof kan worden gemaakt?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Beste collega's, het turbulente sociaal overleg in de dienstenchequesector beroert ons allemaal. U hebt mij hierover de laatste maanden dan ook terecht meermaals bevroegd. Verschillende elementen uit mijn antwoord zullen niet nieuw zijn. Ik zal ze beknopt brengen en aanvullen met de nieuwste ontwikkelingen.

De onderhandelingen worden gevoerd op federaal niveau in het daarvoor bevoegde paritair comité. Dit betreft federale materie. Ondanks het feit dat we alles betalen, zijn de onderhandelingen over de dienstenchequesector nog altijd federaal, en de sociale partners zitten hierbij aan het stuur. Ik heb de sociale partners al eens gevraagd of de mogelijkheid voorzien moest worden om Vlaamse akkoorden te sluiten, maar dat was niet nodig. Iedereen zit dus rond de tafel, ook Brussel en Wallonië. Hoe komt dat? Dat is omdat de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en paritaire comités hierop van toepassing is.

De sociale partners hebben mij wel samen om financiële ruimte gevraagd. Dat is de reden waarom ik gezegd heb dat ik die 100 procent indexering wil geven, met dank aan de collega's in de regering en het parlement, dat het licht op groen heeft gezet om dit te doen. Ik heb wel gezegd dat ik dan wil dat er een sociaal akkoord komt. Het gaat dit jaar om 11 miljoen, maar op termijn stijgt dat bedrag tot 40 miljoen euro extra voor 2024. Dat is geen kattenpis. Daar kun je al iets mee doen. Het is nu aan de sociale partners om tot een akkoord te komen, waarbij ik ervan uitga dat iedereen beseft dat men zich constructief en verantwoordelijk moet opstellen.

Uit informele contacten verneem ik dat de gesprekken opnieuw op gang komen. Uit de communicatie van Federgon begrijp ik echter dat de perspectieven nog niet optimaal zijn, maar dat er nog altijd naar oplossingen wordt gezocht. Als deze onderhandelingen blijven aanslepen, kan de aanstelling van een sociaal bemiddelaar nuttig zijn om de partijen tot elkaar te brengen. Ik heb dat al een paar keer gezegd, maar ik kan daar niet over beslissen. Ik lees en hoor dat hier enig voorbehoud over bestaat bij de sociale partners, maar ik vind dat alle mogelijkheden verkend moeten worden om tot een evenwichtig akkoord te komen.

Ik heb aangeboden om ondersteuning te bieden door financiële analyses te laten uitvoeren, en dat aanbod blijft geldig, maar ook daarop is men op dit moment nog niet ingegaan. Ik kan dan ook niet aangeven hoe betaalbaar de huidige eisen zijn. Ik bied van alles aan om te helpen, maar ze moeten erop willen ingaan.

Waar we nu wel al zicht op hebben of proberen te krijgen, is de financiële leefbaarheid van de sector.

U kunt de jaarrekeningen van de afgelopen jaren analyseren. Wij hebben het al uitgebreid gehad over de al dan niet bestaande rentabiliteit van de sector. Maar je ziet wel dat een 100 procent indexering een positief effect zal hebben op de rentabiliteit van de sector. Daar heb je geen grote studies voor nodig. Daardoor komt er wat ruimte om een sociaal akkoord te sluiten. Ik wil helpen om die ruimte in kaart te brengen. Maar zij moeten natuurlijk ook wel onderling tot een akkoord komen. Budgettair is het voor mij moeilijk om nog bijkomende maatregelen te nemen. Bij de laatste begrotingsronde, 2022, hebben we als Vlaamse Regering ook beslist om ervoor te zorgen dat de 100 procent indexering er komt.

Ik heb het aanbod ook gelezen, collega Ronse, over het gedeeltelijk akkoord. Dat is niet simpel. Die drietrapsraket is natuurlijk een manier om die 100 procent vrij te krijgen, zonder dat er een akkoord is over de verplaatsingsvergoeding. Het is niet zo simpel voor mij om dat volledig vrij te geven. Ik vind dat de vakbonden ook wel akkoord moeten gaan als er een voorstel is. De vakbonden vragen de invulling van de 0,4 procent. Daar is eensgezindheid over in de sector. Ze vragen geen stijging boven op de 0,4 procent. Ik denk dat het enige knelpunt de verplaatsingsvergoeding is. Als de vakbonden akkoord gaan met de drietrapsraket, is dat voor mij oké. Maar het laatste knelpuntje zal daarmee niet opgelost zijn. Anderzijds zou ik het jammer vinden dat er geen akkoord komt, want de middelen staan klaar. Ik sta dus klaar met de middelen om te helpen maar het akkoord moet eerst afgesloten worden.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Ik heb de drietrapsraket ook gelezen. Ik denk dat dit het aanbod is van Federgon. Er zitten daar waardevolle elementen in, zoals de expertengroep. Die moet samen met de ministers en de sociale partners een duurzaam financieringsmodel met de sector uitwerken. Op lange termijn is dat belangrijk. Het is niet de eerste keer dat het sociaal overleg vastloopt. Dat was twee jaar geleden ook zo. Er zijn de snel opeenvolgende indexeringen. Er is de rentabiliteit die voor de kleinsten in de sector onder druk staat. Er zijn ook de zeer legitieme eisen over de loon- en arbeidsvoorwaarden van de huishoudhulpen. Ik denk dat wij daaraan op langere termijn zeker met een dergelijke expertengroep moeten werken. Maar op korte termijn denk ik dat het standpunt van de Vlaamse Regering correct is, namelijk dat de omruilwaarde en de volledige indexering tegen 100 procent afhankelijk blijven van een sociaal akkoord. De verplaatsingsvergoeding op zich is toch echt wel het minimum minimum. Alle collega's gaan daar wellicht mee akkoord. Het is niet normaal dat mensen moeten betalen om te gaan werken. Daar is een volledige compensatie nodig.

In een volgende fase moet een duurzaam financieringsmodel op de agenda komen. Dat lijkt mij ook onontbeerlijk. Een jaar of twee geleden keurden wij met zijn allen een resolutie goed, met die vraag. Ik wil op een positieve manier de hand reiken aan de collega's in de regering, in de meerderheid en ook aan het federale niveau, om tot een duurzame oplossing te komen. Als een sociaal bemiddelaar daarbij kan helpen, heb ik geen enkel probleem om dat te steunen. Het is tijd om de impasse te doorbreken. De vraag naar die verplaatsingsvergoeding moet alvast gehonoreerd worden. Dan ben ik zelf tevreden met de uitgestoken hand van Federgon om samen met de sociale partners en de regeringen te komen tot een nieuw model. Wij hebben daar allemaal belang bij. Het is toch een sector die heel veel mensen tewerkstelt die een heel belangrijke maatschappelijke opdracht vervullen.

Minister, ik had nog de vraag gesteld naar de transparantie van de bijkomende kosten die worden doorgerekend en hoe u staat tegenover het verhogen van de

prijs van de cheque, zoals Federgon vraagt. Daar kunt u misschien in de tweede ronde nog op antwoorden.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Voorzitter, ik dacht dat ik ook nog een repliek mocht geven.

De voorzitter: Juist, excuseer. Ik zag het handje van collega Ongena en dacht dat dat enthousiasme beloond moest worden. Maar eerst collega Ronse.

Axel Ronse (N-VA): Ik duik hier volledig weg in de poppolls in de commissie. Ik word nu ook al vergeten.

De voorzitter: Het kan snel gaan in het leven.

Axel Ronse (N-VA): Ja. Trouwens, wat zit er in dat potje net voor uw laptop? Is dat een bloemetje? Ik zie zoiets groens. Maar goed, we gaan dat straks misschien wel weten. Ik dacht dat het ook een valentijnscadeautje was.

Ik onthoud een aantal dingen uit het antwoord van de minister.

Ten eerste: Vlaanderen betaalt, de federale overheid bepaalt. Het is goed dat de minister ook die analyse maakt. Dat zou toch moeten worden rechtgezet.

Ten tweede onthoud ik ook een grote dankbaarheid van de minister tegenover het parlement voor de steun om naar 100 procent indexering te gaan. Ik zou zeggen: zeer graag gedaan. Ook dank aan de collega's die daaraan meegewerkt hebben. Ook hulde aan collega Gennez, die dat mee aangetrokken heeft.

Ten derde zegt de minister dat de drietrapsraket van Federgon een charmant voorstel is, maar dat het moeilijk is om tot een eerste deelakkoord te komen over de dingen waar consensus over is, vooral vanwege de verplaatsingsvergoeding. Ik denk dat we daar toch voor moeten proberen te gaan, al is het maar om tijdelijk wat rust te gaan oogsten in die sector. Ik denk dat dat zeer belangrijk is.

Het is zeer goed dat er een ambitie is – en ik hoor ook collega Gennez daarvoor pleiten – om echt eens in de diepte naar heel dat model te kijken. Als wij vanuit Vlaanderen ongeveer 1,35 miljard euro aan belastinggeld in die sector pompen en de gebruiker betaalt 6 euro per uur voor zo'n cheque na de fiscale aftrek, wat eigenlijk niets is, dan moeten we wel verwachten dat de mensen die die job komen doen, en dat zijn de mensen die in de laagste lonen zitten, dus voor wie het verschil tussen werken en niet werken het kleinst is, beloond worden voor het feit dat ze die keuze maken voor werk. Ze moeten dat ook voelen. Wie werkt, moet dat echt kunnen voelen. Ik denk dat we daar een serieuze werf hebben om te kijken hoe dat model duurzaam kan worden gemaakt. Dat vind ik echt heel belangrijk. Ik ben zeer tevreden dat iedereen daarachter staat.

Als laatste vraag wil ik de minister toch nog eens proberen mee te krijgen in het verhaal om naar een deelakkoord te gaan en te kijken waar het dan echt moeilijk zou liggen voor dat deelakkoord. Als we dat vanuit Vlaanderen kunnen stimuleren, om nu eerst een akkoord te maken over dingen waarover men het al eens is, dan zou dat al veel kunnen helpen. Ik weet dat de minister de kunst bezit om mensen rond de tafel te krijgen en te verzoenen en compromissen te sluiten. Dat is volledig haar stiel, dus dat zou moeten lukken.

De voorzitter: En dan nu collega Ongena.

Tom Ongena (Open Vld): Dank u wel, voorzitter. De valentijnsfeer blijft aanhouden.

Minister, ik ga helemaal akkoord: u en de Vlaamse Regering hebben uw job gedaan. We hebben 40 miljoen euro in het verschiet voor die 100 procent indexering, wat toch wel wat ademruimte geeft in die sector, zeker op korte termijn. Die ademruimte is absoluut nodig. Dat weten we ook.

Het is nu natuurlijk aan de sociale partners. Ik ben benieuwd hoe de vakorganisaties gaan reageren op het bod van Federgon, dat toch wel wijst op een constructieve ingesteldheid daar. Ik ben echt benieuwd, want het sociale overleg is echt aan het ontsporen. De sociale onrust blijft maar duren. Vandalisme en dergelijke kunnen we inderdaad niet aanvaarden. Ik hoop alleen maar dat we de druk ook wat kunnen opvoeren. Ik ben benieuwd of de vakorganisaties kunnen meestappen in die drietrapsraket van Federgon. Mocht dat zo zijn, dan ben ik blij te horen dat u dan ook wel bereid bent om na te denken om die 100 procent effectief uit te voeren. Maar goed, het zal natuurlijk een beetje afhangen van de reacties van de vakorganisaties.

Het lijkt mij echt wel duidelijk dat het stilaan tijd wordt dat men een beroep doet op een sociaal bemiddelaar. Er is nu een voorstel met een deelakkoord en met een expertengroep die alles nog eens goed in kaart zal brengen met het oog op verdere onderhandelingen. Ik denk dat het stilaan tijd wordt dat wij echt naar een sociaal bemiddelaar gaan. Ik kan maar hopen, minister, dat u op een of andere manier mee de druk kunt opvoeren. Het kan niet blijven duren. Ik denk dat de mensen die daarin werken, effectief recht hebben op die loonsverhoging. De rust moet daar terugkeren.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Eerst en vooral: begrijp mij niet verkeerd. Ik ben absoluut pro deelakkoord. Maar een deelakkoord, collega Ronse, is wel een akkoord. Dat betekent dat de twee partners, werkgevers en de vakbonden, akkoord gaan dat er een deelakkoord is. De vakbonden moeten daarmee akkoord gaan. Het moeilijke is het kernprobleem van de verplaatsingsvergoeding. Als ze van mij de garantie willen dat bij een deelakkoord de 100 procent indexatie mag komen, dan wil ik daarover ook de zegen van de vakbonden. Ik geef alle steun aan elk akkoord dat wordt gemaakt, maar de twee partijen moeten akkoord gaan over de werkwijze. Dat is de reden waarom ik een beetje voorzichtig ben.

Trouwens, ook ik vind dat er interessante zaken zitten in de drietrapsraket. Ik vind het goed dat er toenaderingspogingen zijn. Maar het laatste knelpuntje moet zeker opgelost worden. In die zin ben ik tevreden met de opmerking van collega Ongena. Wij hebben onze job gedaan. Wij steken nieuw geld in de pot. De bemiddelaar die ik voorstel, kan helpen om doorbraken te realiseren. Wij hebben ook onderzoeken over transparantie aangeboden en om onze berekeningstools erbij te halen. Voor mij kan er veel, maar het is van belang dat er een wil is om dat akkoord te sluiten. Ik zit wel degelijk samen met de sector. Mijn mensen spannen zich echt in om over die 100 procent te discussiëren. Ik ga blijven overleggen met de sector, die trouwens ook een knelpuntberoep vertegenwoordigt. Er zijn bijna geen poetshulpen meer te vinden. Daarover moeten de werkgevers ook nadenken. Als er bijna geen meer te vinden zijn, heeft dat ook wel te maken met de verloning en met de manier waarop de mensen zich moeten verplaatsen.

Om het model te verduurzamen, collega Ronse, zitten wij samen met de sector. De onderhandelingen lopen tussen de sociale partners. Na het akkoord gaan wij weer met de sector samenzitten om de mogelijkheden te bekijken. Wij kunnen de druk opvoeren. Ik heb al veel gedaan, zoals financiële analyses. Maar je kunt het paard naar het water leiden, maar als het niet wil drinken, blijft het bij een status quo. Dat wens ik absoluut niet. Ik hoop dat ik daarmee op de meeste vragen heb geantwoord.

Nog één iets: die bevraging over de administratieve kosten. Ik hoop dat die eerst-daags opgeleverd wordt. Maar het is een huzarenstukje om dat in kaart te brengen.

Zodra ik de informatie heb, bezorg ik ze aan jullie. Dat kan ook al interessant zijn om te bekijken wat wij in de toekomst kunnen doen.

Caroline Gennez (Vooruit): Dan was er nog mijn vraag over de prijsverhoging.

Minister Hilde Crevits: Ja, wij hebben met de regering afgesproken om dit in deze legislatuur niet te doen. Ik vind dat eigenlijk lastig. Ik heb daarover al heel wat discussies gevoerd. Elke dag worden wij om de oren geslagen met grote prijsstijgingen voor energie en andere stijgende kosten. Daarom vind ik het echt lastig om de mensen nu ook nog te confronteren met een stijging van de prijs van de dienstencheque. Wij doen wel die indexatie aan 100 procent, wat ik ook wel belangrijk vind. Op dit ogenblik is hierover geen enkel sentiment om de prijzen te verhogen.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Ik ben blij dat de regering niet van plan is om de prijzen te verhogen. We hebben in het begin van de legislatuur de fiscale aftrek al verlaagd. Er zit in deze legislatuur dus al een prijsstijging. Op het moment dat het leven alsmaar duurder wordt, moeten we dat niet nog eens verzwaren door de prijs van de dienstencheques op te drijven.

Ik zou eigenlijk willen afsluiten met een constructieve noot, en zowel de vakbonden als de werkgevers in de sector willen oproepen om dat sociaal akkoord nu eindelijk te sluiten, met inbegrip van die verplaatsingskosten omdat de huishoudhulpen daar recht op hebben. Inderdaad, men gaat niet boven de 0,4 procent die in het IPA is afgesproken. Dat is ook niet meer de acute vraag. Omdat er zo'n arbeidskrapte is, omdat de vraag naar huishoudhulpen zo groot is en omdat er in andere sectoren wel een engagement van de werkgevers is om mensen aan te trekken met aantrekkelijke loon- en arbeidsvoorwaarden, zou dat voor de dienstenchequesector en op lange termijn ook voor de duurzaamheid van het model echter zeer belangrijk kunnen zijn. Daarom is dit een oproep aan alle betrokkenen om op alle niveaus naar een duurzamer financieringsmodel te kijken. Vanuit Vooruit willen we op dat vlak in elk geval de hand reiken.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik heb mevrouw Gennez nog nooit zo'n mooie verbindende taal horen spreken in deze commissie. Ik kan me alleen maar aansluiten bij deze mooie woorden van verzoening.

Ik hoop ook echt dat er snel een akkoord zal zijn.

Minister, het misverstand is bij dezen ook opgelost. Ik denk dat we over die eerste trap dezelfde visie hebben. Het zal moeilijk zijn, maar 'it takes two to tango', dus er zal op dat vlak echt wel een akkoord moeten komen, en temeer omdat wij, zoals collega Ongena ook terecht zei, vanuit de Vlaamse Regering een fors engagement zijn aangegaan met die 100 procent indexering. Ik denk dat wij vanuit Vlaanderen echt mogen en moeten hopen op een akkoord, met heel veel empathie voor vele huishoudhulpen die de positieve keuze maken om te werken en velen van ons het leven heel aangenaam maken.

De voorzitter: Met al deze duidelijke en genuanceerde stellingen voel ik me een klein beetje op een CD&V-congres.

De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de deelname aan levenslang leren – 1736 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het advies 'Koers zetten naar lerend Vlaanderen' van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen – 1745 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

Robrecht Bothuyne (CD&V): Met dank aan de opleidingsincentives die de Vlaamse Regering in het leven heeft geroepen, hebben werknemers en bedienden jaarlijks recht op enkele dagen opleiding tijdens de werkuren. Hoewel de interesse van bedienden om een opleiding te volgen, gestegen is van zes op de tien naar acht op de tien, volgde de helft van de bedienden vorig jaar geen enkele opleiding. Meer nog, vorig jaar werd slechts de helft van de beschikbare opleidingsuren effectief benut. SD Worx deed een rondvraag waaruit blijkt dat de meeste werknemers liever een klassieke opleiding volgen. Door corona was het volgen van dit soort opleidingen vaak niet mogelijk en werd er, waar mogelijk, omgeschakeld naar digitale opleidingen. Die waren dus iets minder populair dan de klassieke opleidingen.

Levenslang leren is al langer een pijnpunt in Vlaanderen. 36 procent van de werknemers geeft aan dat er nooit over opleidingen wordt gesproken op de werkvloer. Nochtans is het aanleren van nieuwe competenties cruciaal op een snel veranderende arbeidsmarkt. Het vergemakkelijkt ook de transitie tussen jobs. De voornaamste reden om geen opleiding te willen volgen, is dat individuen denken dat ze daar geen nood aan hebben. Dat blijkt uit een OESO-onderzoek (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling). Ongeveer een kwart van de populatie neemt door die reden niet deel aan een opleiding. Dat percentage loopt op bij kortgeschoolden, 55-plussers en niet-beroepsactieven.

De lage bereidheid om opleidingen te volgen, is volgens de OESO zorgwekkend, aangezien die een bepalende factor vormt voor participatie aan levenslang leren. Zorgwekkend is ook dat wie het meest gebaat zou kunnen zijn bij leren, bijvoorbeeld die kortgeschoolden, er net het minste aan deelneemt.

Er werden al verschillende initiatieven genomen om de 'leergoesting' van de Vlamingen aan te zwengelen. De associatie van de KU Leuven met haar 23 campussen nam het initiatief 'ik blijf bij'. De UGent, UAntwerpen en de VUB werken samen via de Nova Academy onder het motto 'Bringing Learning to Life'. Er lopen samenwerkingen met de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB), maar ook met Zorgnet-Icuro en sectorfederaties zoals Agoria. Uiteraard nemen ook alle mogelijke opleidings- en onderwijsinstellingen hiervoor initiatieven.

Op 17 december 2021 heeft de Vlaamse Regering het actieplan levenslang leren principiële goedgekeurd met het doel om de opleidingsparticipatie te verhogen. Het is de ambitie om tegen 2030 naar een opleidingsdeelname van 60 procent te gaan. De Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) onderschrijft in zijn recent advies daarover de ambities van het actieplan, maar vraagt ook aandacht voor een aantal punten. De verantwoordelijkheid van de betrokken actoren moet worden verduidelijkt in het proces van levenslang leren. Bij de uitvoering van de acties moet men oog hebben voor de verschillende noden van de lerenden en de organisaties. Er moet een afstemming zijn met de federale maatregelen, denk daarbij aan de leer- en loopbaanrekening. Er moet een 'levenslang leren'-dashboard

worden ontwikkeld om de acties te kunnen voeren, op te volgen en bij te sturen. Monitoring is dus cruciaal. Tot slot moet er een budgetverdeling over de verschillende acties komen.

Minister, hoe wilt u tegemoetkomen aan de aandachtspunten van de SERV?

Welke resultaatsindicatoren zal men gebruiken voor zo'n 'levenslang leren'-dashboard? Wat zijn voor u de belangrijkste milestones in het proces dat we de volgende jaren zullen opzetten?

Welke timing voorziet u om het actieplan verder te realiseren en te concretiseren?

In hoeverre is er bij het opstellen van dit actieplan afstemming geweest met het federale niveau om ervoor te zorgen dat de federale maatregelen in lijn liggen met de ambities in dit actieplan? In de arbeidsdeal van deze week werden er immers ook een aantal federale maatregelen aangekondigd over levenslang leren. Dat is dus meteen zeer actueel.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): We lezen in de media dat de helft van de bedienden vorig jaar geen opleiding heeft gevolgd. Nochtans heeft men volgens het paritair comité 200 jaarlijks recht op vier tot zes dagen opleiding tijdens de werkuren. Dat staat in schril contrast met de wens van acht op de tien bedienden die wel een opleiding willen volgen. Het is niet de bedoeling om specifiek in te gaan op die situatie, maar dit voorbeeld illustreert het gebrek aan leercultuur in Vlaanderen. De suggestie dat bedrijven werk moeten maken van een opleidingsplan voor iedere werknemer is alvast een uitstekende suggestie.

In 2021 werd het startschot gegeven voor een ambitieus leeroffensief met het oog op de 'learning twenties'. Daarmee wil men de leercultuur in Vlaanderen versterken door alle Vlamingen te overtuigen om meer te investeren in hun opleiding. Het is de beste strategie om via competentieversterking de mensen beter voor te bereiden op de economie en de arbeidsmarkt van de toekomst. Hiervoor werkte u de conceptnota 'De lerende samenleving' uit. Daaruit is het Partnerschap Levenslang Leren voortgekomen onder het voorzitterschap van professor Ans De Vos. Dat heeft de opdracht om een ambitieus actieplan voor levenslang leren op te stellen. Er is al een eerste versie van het actieplan waarover advies werd ingewonnen bij de SERV en de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor).

Op maandag 7 februari 2022 publiceerde de SERV het advies met enkele actiepunten. In een eerste deel zoomt de SERV in op het actieplan en worden een aantal aandachtspunten geformuleerd. Daarbij situeert men eveneens de prioritaire vlaggenscheppen en acties. Zo geeft men aan dat men de verantwoordelijkheid van alle betrokken actoren verder wil verduidelijken, vraagt men meer aandacht voor de noden van diverse groepen van lerenden en de organisaties, en een betere concretisering en situering van de budgetten. Tot slot geeft de SERV ook een insteek voor de opvolging van het actieplan en de werking van het partnerschap.

Minister, wat is uw reactie op het advies van de SERV? Op welke manier gaat u aan de slag met het advies?

Wat is de concrete timing voor het actieplan van het Partnerschap Levenslang Leren? Kunt u al een tipje van de sluier oplichten over de krijtlijnen van het actieplan en de inzet van het budget? Welke acties worden vooropgesteld?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Het actieplan werd op 17 december 2021 voorgelegd aan de Vlaamse Regering. Minister Weyts en ikzelf hebben zowel aan de SERV als aan de Vlor advies gevraagd.

De SERV spreekt over een verdienstelijk actieplan. Dat is heel goed. Het is tevens een compliment voor hun eigen geleverde werk aangezien ze zelf in het partnerschap zitten. Het zou een beetje raar zijn mochten ze daar een ander advies over geven. De verschillende aandachtspunten die de SERV aanhaalt, zijn inherent aan de geformuleerde doelstellingen en opgenomen acties. Het actieplan reflecteert dus ook de bekommernissen en ambities van de sociale partners zelf inzake levenslang leren. Mijn administratie bekijkt op dit moment het advies grondig, maar op het eerste gezicht dringt zich nu nog geen grote bijsturing van het actieplan op.

Uiteraard wachten we nu het Vlor-advies af. Bij het uitwerken van de thematische vlaggen schepen waarin concrete acties verzameld zijn, zal waar mogelijk wel rekening worden gehouden met het SERV-advies en het nog verwachte Vlor-advies.

Het actieplan kent een looptijd van twee jaar. In het voorjaar van 2024 zullen nieuwe conclusies en lessen worden gebundeld. Een beleid voeren rond levenslang leren zal nooit af zijn, collega's, want je moet blijven leren.

Voor de uitvoering van het actieplan wordt jaarlijks 714.000 euro beschikbaar gesteld. Dit wordt geconcretiseerd in een aanpak via overheidsopdrachten, waardoor het werkveld en de experts aan zet komen. In dat overleg met het Partnerschap Levenslang Leren wordt een werkprogramma uitgewerkt met een doorgesproken prioritering van bepaalde acties.

Daarnaast bevat het plan ook hefboominitiatieven inzake het ruimere beleid rond levenslang leren. Vanuit mijn eigen portefeuille valt daaronder ook nog 226 miljoen euro van de 355 miljoen euro voorziene relancemiddelen. Bijkomend worden ook middelen voorzien in het nieuwe operationele plan van het Europees Sociaal Fonds (ESF). Over het hele nieuwe operationele ESF-programma is specifiek voor levenslang leren 400 miljoen euro voorzien. Dat is dus een heel groot bedrag.

Mijnheer Bothuyne, u stelde ook de vraag naar resultaatsindicatoren. Dat is voor de studiediensten van de betrokken administraties.

Zoals het actieplan ook vermeldt, wordt vastgehouden aan de Europese ambitie om tegen 2030 te evolueren naar een opleidingsdeelname van 60 procent voor non-formeel leren, gemeten over twaalf maanden. De indicatoren zullen daarop worden geënt, maar weet dat dat voor mij ook van belang is. Er bestaan nu al heel wat bronnen die de opleidingsdeelname in Vlaanderen anders meten. We willen dat op één pagina verzamelen. Dat zal de beleidsmakers de nodige inzichten verschaffen.

U vraagt naar de arbeidsdeal van de Federale Regering. Ik pleit vanuit Vlaanderen voor een asymmetrisch beleid rond de Vlaamse arbeidsmarkt – en ik hoop dat dat geen geheim meer is –, inclusief opleidingen en levenslang leren. Dat betekent dat men in het federale beleid rekening moet houden met fundamentele verschillen tussen de verschillende regio's.

Over de leerrekening, waar zowel het SERV-advies als het actieplan naar verwijst, heb ik een brief geschreven naar collega-minister Dermagne. Daarin heb ik gevraagd dat men bij het uitwerken van de federale opleidingsrekening en de linken die daarin kunnen worden gelegd, rekening houdt met onze leer- en loopbaanrekening en het loopbaanplatform van VDAB. Ik vind het belangrijk dat we dubbel werk vermijden en dat er geen foute deur naar elkaars platform bestaat, maar dit, collega Claes, heb ik u al verteld op 15 december 2021 naar aanleiding van uw actuele vraag.

In mijn brief heb ik ook duidelijk gemaakt dat het federale niveau niets moet uitvinden wat Vlaams al bestaat, zoals Mijn Loopbaan, de leer- en ervaringsbewijzenda-tabank (LED-databank) en de opleidingsdatabank, maar dat het federale instrument zich vooral moet richten op de uitwerking van de opleidingsverplichting uit de federale wet betreffende werkbaar en wendbaar werk. Die verplichting gaat van drie dagen naar vijf dagen.

Collega's, jubelt en juicht, want minister Dermagne heeft me teruggeschreven en aangegeven dat hij dubbel werk wil vermijden en een goede samenwerking voor ogen heeft. Dat is alvast superpositief. Het lijkt me ook de goede aanpak, aangezien de leerrekening slechts een instrument is. Zonder een flankerend beleid en een visie op levenslang leren ben je er weinig mee.

Collega's, dit is een lang dossier. Er zijn veel inspanningen gebeurd. Dit wordt vervolgd.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Dat wordt zeker vervolgd, minister, al was het maar omdat het actieplan tot 2024 loopt. Het is dan ook belangrijk om te evalueren en te kijken waar we op dat moment staan. In die zin is het vastleggen van die indicatoren wel belangrijk omdat we aan de hand daarvan kunnen opvolgen hoe het een en ander verloopt.

Het is ook goed dat er heel veel middelen zijn, bijvoorbeeld die ESF-middelen voor 400 miljoen euro. Worden die op een andere manier ingezet dan in het verleden? In het verleden waren er misschien soms wat te veel losse projecten, die allemaal wel goede doelstellingen hadden, maar uiteindelijk weinig structureel veranderden aan de opleidingsdeelname. Op welke manier kunnen we ervoor zorgen dat die middelen echt de hefboom zijn om die opleidingsdeelname structureel te verhogen?

Kunt u over die leer- en loopbaanrekening zeggen hoe u de operationalisering ervan juist ziet? Het is goed dat u en minister Dermagne brieven naar elkaar sturen, en dat er ook antwoord komt op de brief die u hebt gestuurd – het zou er nog aan mankeren –, maar dat is niet voldoende om mensen te bereiken en op het terrein effectief het verschil te maken. Wat is uw visie op die operationalisering van het een en ander? Het lijkt mij ook logisch dat Vlaanderen daarbij het voortouw neemt, want Vlaanderen heeft ook de bevoegdheid voor opleiding en vorming. Dat men daar federaal op copernicaanse wijze ondersteuning aan wil bieden, is heel goed, maar dubbel werk moet zeker worden vermeden

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Ik denk dat we het erover eens zijn dat de versterking van de leercultuur in Vlaanderen een uitdaging is die we samen moeten aanpakken. Iedere stap in de juiste richting is mooi meegenomen. We zitten op hete kolen voor dat actieplan. Het is goed dat verschillende organisaties en overheden daar de schouders onder zetten. We weten allemaal dat dat niet van vandaag op morgen zal worden gerealiseerd. Het duurt jaren, het vraagt om een beleidsactie, het vergt tijd. We moeten op verschillende sporen werken om de geesten van de mensen wakker te schudden en hen te overtuigen om levenslang te leren.

Ik wil eventjes terugkeren naar alle persaandacht voor de arbeidsdeal van de afgelopen dagen. In de lege doos van de federale arbeidsdeal zit ergens in een hoekje toch een maatregel om op termijn werknemers vijf verplichte opleidingsdagen te geven. Dat is ongetwijfeld goedbedoeld, maar ik vraag me af of een dergelijke generieke maatregel een oplossing kan bieden. We focussen alsmaar meer op een aanpak op maat van de betrokkene. Er zijn veel verschillende factoren die de opleidingsnood bepalen, en niet iedereen heeft dezelfde noden en verwachtingen. Een opleidingsaanbod moet daarom effectief zinvol zijn voor de geïnteresseerde Vlaming. Ik vroeg me eigenlijk af of dit binnen de Vlaamse plannen past om de opleidingscultuur bij ons te versterken?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: We zijn die leer- en loopbaanrekening al voor een stukje aan het uitvoeren, bijvoorbeeld met het plan 'Alle hens aan dek'. De ontsluiting in de eerste fase gebeurt via Mijn Burgerprofiel. Daarnaast zal ik ook met een visie-nota komen over hoe we dat groeipad zullen toelichten. Er zullen inderdaad wel wat wijzingen komen, collega Bothuyne, zoals u terecht suggereerde.

Rond asymmetrie bereiden we vanuit Vlaanderen de vragen optimaal voor. Voor een aantal punten hebben we al heel concrete voorstellen uitgewerkt, onder andere voor tijdelijk werkzoekenden, vrijwilligerswerk en sancties. Onze vragen rond opleiding zijn ook al gesteld. We gaan hierover in gesprek met onze federale collega's, maar we gaan ook verder door heel concrete voorstellen voor een wijziging van de federale wetgeving klaar te maken.

Mevrouw Claes, ik laat de appreciatie aan u over. We hebben het gisteren in de plenaire vergadering ook al uitgebreid over de arbeidsdeal gehad, maar het feit dat er vanuit een bedrijf een opleiding wordt aangeboden, is natuurlijk niet slecht. Je kunt daar moeilijk negatief op reageren. Voor mij is het vooral van belang dat dit aansluit op het Vlaamse beleid, op onze arbeidsmarkt en onze loopbaangerichte opleiding, zodat het ene het andere versterkt en er geen aparte belangensferen ontstaan. Dat zou een gemiste kans zijn.

Robrecht Bothuyne (CD&V): We zijn het daarover helemaal eens, minister. Ik hoop dat er snel duidelijkheid komt en dat we op die manier het leer- en loopbaangebeuren verder kunnen versterken. We moeten er niet alleen over spreken, maar op het terrein het verschil maken.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Ik wil u bedanken voor de verduidelijkingen, minister.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.